

Mattup ere ki poone Pool yi riiŋe a doŋ a Korent

*En urzi k'ono doŋ kun t'oone adda mattup
ettiyo*

Mattup ette Pool yi riiŋe a doŋ i ziipe addaŋ a Isa a geeger Korent, tod'te geeger ki siido Yawudiyagi ye. Pool y'iide ki Korent a torguwadi ere ki sirwe, y'an di gizite Rabila Majjaanawa a Yawudiyagi wo a Yawudiyagi ye. In'kino doŋ baadaŋ Yawudiyagi ye an di ziipe addaŋ a Isa.

Ki poone Pool y'a raana mattup ette, kane doŋ Korent toŋ an i-riiŋe mattup te, wo adda mattup gette an di y' tundite a urzi suldi baadaŋ, wo de kooke wede pay Pool y'an ele aame y'iide di kane geŋ, baadaŋ an d'iili an ki sooru eego ye. Pool y'a illiga rabila a urzi lekkiyo doŋ Korent te, wo a yode i gi di t'ize uŋse ye. Wo y'a dihe y'an di-kime onamaŋ doŋ an'ni riiŋe adda mattupadaŋ, wo y'an t'eele kooke paŋ.

Adda mattup ette Pool y'an di ruutite a suldi baadaŋ, aakede: ahuntu tudde ki doŋ ogiyo ti suma k'Isa, a urzi boliyo, a urzi seedu, a urzi k'aadumu sey wede an eliyo sedeke a longayi, a urzi suldi doŋ Unde Kamileŋ t'eliyo, wo a urzi baldiya ki doŋ i t'inda. Wo y'an di ruute soŋ geyyiso tudde gette, tod'te ti jiire suldi pay.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nuɗ Pool, nuɗ wede Raa yi ni wiike n'a t'ize wede zina k'Isa Almasi, aa Raa yi dehu. Ay raaniya ti leema Susten, ² a kane ɗoɗ ki Raa ogiyo ti suma k'Isa a geeger Korent*, kane ɗoɗ Raa yi'ni wiike an t'ize ɗoɗzi, y'an uuye kese a yode t'urzi lekkiyo kettiyo kaɗ soo t'Isa Almasi, wo ti kane ɗoɗ pay i waaku suma Galmeegiɗ Isa Almasi, a ume tuuku toɗ maɗ, yoɗ Galmeegaɗ wo Galmeegiɗ pây. ³ Geɗ beeko ti toose ki Meegiɗ Raa ti Galmeega Isa Almasi i koonaa egguɗ.

Beehiyo a ɗoɗ geeger Korent

⁴ Kono kune geɗ nuɗ daa puukiyo ni rootiyo koduwo a Raa a urzi beeko ere y'un ele t'urzi k'Isa Almasi. ⁵ Derec, kune kun lekkiyo kettiyo kaɗ soo t'Almasi geɗ, a kune Raa y'un ele laale ki sulɗi pay, aakede urzi kazita k'ono wo ita suuniyo pay. ⁶ Geɗ ki kotto, aame ay un gizite rabila ere k'Almasi, kun di-ziɗa zakidɗi adda k'adduguɗ. ⁷ Inkiɗo maɗ aɗkeɗɗo munda wede Raa y'eliyo ti beekadi'ɗ, a kune soo toɗ un ki biite ye, kune ɗoɗ i delliyo onniyo ere Galmeegiɗ Isa Almasi y'a kiza tuddi a ɗuwo pay geɗ me. ⁸ Geɗ yode y'un di'n isa ɗoɗ i seedu zakidɗi bini ɗaɗgu. Inkiɗo maɗ, a onniyo ere ki Galmeegiɗ Isa Almasi yi kimo'ɗ, wenda soo toɗ yi k'aana yi ki zaapa ono egguɗ ye. ⁹ Geɗ ɗerec, Raa y'unni wiike kun di lekke kettiyo kaɗ soo ti Ulí

* **1:2** 1.2 Korent gette geeger meeda ki siɗo k'Akayi, wo Akayi gette siɗo soo tod'te adda siɗiyagi pay ti kaaga ɗoɗ Romen ga-dukke, tod'te a kese ɗandi ki siɗo ere aɗkeɗɗo an ti waaku Gires.

Galmeegin Isa Almasi, yon yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me.

Âhuntu tudde ki don ogiyso ti suma k'Isa

¹⁰ Zamba ki nun, enno munda wede n'un t'eele kooke ti suma Galmeegin Isa Almasi me: Kun t'okkiyo kan soo, tuddugun kun ti t'ahinte ye, kun t'iso addugun soo, elkisagun ton soo.

¹¹ Zamba ki nun, ni rootiyo inkino kono duwo an iido ti dan Kilowe an o di ruute, kun orbite ono k'ulpi ti tuddugun. ¹² Gen enno munda wede ni dehu n'a roote me: Kune ti diinagun wede tuuku ton yi rootiyo, yi d'eesiyo: «Nun ki Pool», wede son «Nun ki Apolos», wede son «Nun ki Piyer» wo wede son «Nun ki Almasi». ¹³ Munda wede kun isiyo gen, aa Almasi tuddi dokkide. Kun oo ki ti rooti doo, an tiike kono kune ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, nun Pool ko? Kunun an unni zuyye batem ti suma nun Pool ko?

¹⁴ Nun ni rootiyo koduwo a Raa kono ti diinagun wenda soo ton ni ki zuyye batem ye, daa ki Kirisipus ti Gayus ye man. ¹⁵ Inkino man wenda soo ton umbo aane a roote an yi zuyye batem ti suma nun Pool me. ¹⁶ Wayya, nun o dunde, ni zuyye batem son Stepanas ti don boozí, wo ni k'elkiyo ye baa wenda ti doolo wede ni y' zuyye batem sey me. ¹⁷ Kun suune Almasi yi n'igibo, duwo n'a ki'n suyyite batem ye, wo de n'an di kizite Rabila Majjaanawa. Wo ni ki kazita'n ono don unse, kono duwo an gi di'n wolle nun aa wede suuniyo k'ono ye, para man unto ere k'Almasi ekk'undumu wede zaapu

t'ekki bakadí kaŋ tontilko gette, a t'isa aa munda ki bita.

Almasi, toogo Raa wo suuniyo k'ono ere ki Raa

¹⁸ Ono ɗoŋ in kazita a tukk'Almasi y'inda ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko geŋ, a kane ɗoŋ i lekkiyo a urzi daggiya, ono geŋ an ollige'ŋ aa ono ɗoŋ maadagi, wo ɗe a kine ɗoŋ Raa y'in utte, ono geŋ in di'n ollige, kane toogo ki Raa batum. ¹⁹ Derec, ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Kane ɗoŋ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono, suuniyo k'onamaŋ gette n'an ti dagga, kane ɗoŋ eedaŋ soodo a elkiso, elkisaɗaŋ soodo gette n'an ti t'isa ki bita†.»

²⁰ Injino maŋ kane ɗoŋ suuniyo k'ono eŋ, an di roote moo sey me? Ɗoŋ suuniyo k'oogoro Muusa eŋ, an di roote moo sey me? Ɗoŋ niikiyto k'ono k'ozzinagi ɗoŋ aŋkeŋŋo eŋ, an di roote moo sey me? Derec, suuniyo k'ono ere adda duniya ette, Raa yi-t'ize aa suuniyo ɗoŋ maadagi‡.

²¹ Ki kotto kane ɗoŋ duniya ti suuniyo k'ono ere k'aggadaŋ, an k'iine an ki ti zuune ye suuniyo k'ono ere ki Raa te. Injino maŋ Raa ulbí i-d'ize uŋse y'an di'n utte kane ɗoŋ i ziipe addaŋ a yode t'urzi kazita k'ono ɗoŋ ɗuwo an elkiyo ono ɗoŋ maadagi geŋ me. ²² Kane Yawudiyagi an dehu an di wolle sulɗi k'armika a kize onamiŋ in kazita ɗerec, wo kane Girek an dehu urzi suuniyo k'ono. ²³ Wo ɗe kaye ay kazita Almasi an

† **1:19** 1.19 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 29.14. ‡ **1:20** 1.20 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 44.25.

ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko, wo a kane Yawudiyagi ono geŋ an t'ize aa morkolo morkiye. Wo a kane doŋ Yawudiyagi ye an elkiyo ono doŋ maadagi. ²⁴ Wo de ki kane doŋ Raa yi wiike, ise Yawudiyagi ise Yawudiyagi ye toŋ, an suune yo Almasi toogo Raa wo suuniyo k'ono ere ki Raa. ²⁵ Munda wede Raa y'isiyo wo duwo an elkiyo yoŋ ki maade geŋ, maadikadí gette ti jiire suuniyo k'ono ere ki kane, wo munda wede duwo an elkiyo Raa toogadí baata geŋ, toogadí gette ti jiire ere ki kane.

Munda wede Raa yi biire

²⁶ Zamba ki nuŋ, kun wollo kay, ti diine kune doŋ Raa yi wiike'ŋ, a eda duwo kune aŋ wee wee, doŋ suuniyo k'ono baata, doŋ toogo baata, wo doŋ adda boozan sudaŋ ti m'olo baata. ²⁷ Wo de Raa yi biire munda wede aa ki maade a eda doŋ duniya, kono y'an di'n t'ele sukiyagi a kane doŋ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono. Raa yi biire munda wede toogadí baata a eda doŋ duniya, kono y'an di'n t'ele sukiyagi a kane doŋ an elkiyo an d'ede toogo. ²⁸ Raa yi biire munda wede a eda doŋ duniya yoŋ ki bita, duwo an di y' koogire wo an di y' woliyo t'umbo soo geŋ, kono y'a latte munda wede duwo an yi woliyo beehiye i-d'ede suma. ²⁹ Raa y'ize in'kino kono wede tudde soo toŋ umbo a kili tuddí a daanadí me. ³⁰ Yoŋ y'un ti'n gitte kaŋ soo ti Isa Almasi. Wo yo Almasi geŋ, y'a t'ize a kine urzi suuniyo k'ono ettiyo ti Raa. T'urzi k'Almasi Raa y'in di'n isiyo doŋ ki diine a daanadí, y'in di'n ooyiso

kese a yode, wo yi'n di'n adɗiya t'adda k'oldfiko. ³¹ Geŋ ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede yi dehu yi t'imme tuddi maŋ, y'amma tuddi a munda wede Galmeega Raa y'izeŋ.»

2

Kazita a urzi k'unto k'Almasi

¹ Ki nuuno zamba ki nuŋ, ti poone n'iide di kune kono n'un di gize munda wede ombide ki Raa. Aame geŋ n'un ki ruutite ono doŋ a ki jiire eggun ye, wo soŋ n'un ki ruutite ti suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo ye. ² Nuŋ, di kune n'a dihe t'addo pay miŋ, n'un kizite rabila k'Isa Almasi, Almasi an tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko danŋal. ³ Kono kamo aame nuŋ batum di kune geŋ, toogado baata, o d'ede orgiso baadan wo ni nonŋirso*. ⁴ Dooyisado ti ono doŋ n'un gizite geŋ, kane'ŋ munda a ti'n t'okkiye ti suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo kun d'oyye eego umbo. Wo de kane ono geŋ toogo ere k'Unde Raa t'un ti'n gize kereŋ. ⁵ Inŋino maŋ zaapu k'addugun a Isa gette, ti ki konso ekki suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo ye, wo de ti konso a toogo Raa.

Suuniyo k'ono ere ki Raa

⁶ Derec, kaye ay anni dooyiso urzi suuniyo k'ono soo inŋino a doŋ i-dirse a urzi zaapu k'addan a Isa. Wo de ay an ki'n dooyiso suuniyo

§ 1:31 1.31 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 9.22-23. * 2:3 2.3 Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 18.9.

k'ono ere ettiyo ti dɔŋ duniya ye, suuniyo k'ono ere ki mozagi dɔŋ ki duniya ye, kane geŋ saŋ an t'isa ki bita. ⁷ Wo de kaye ay anni dooyiso suuniyo k'ono ere ki Raa ombide, wo tod' ti lekkiyo ombide a dɔwo me. Tode gette Raa yi ti biire ti poone a kine, ti poone y'a okkima duniya botto too, kono y'in di'n t'etta k'adda daryikadi. ⁸ Ti diine mozagi dɔŋ ki duniya geŋ, suuniyo k'ono gette wenda soo toŋ umbo i ti suune me. Aame an ti suune kotto maŋ, Galmeega yoŋ goole a jiire pay geŋ an ki y' taake ye ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko me. ⁹ Wo de ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Munda wede ersa ti ki y' wulle ye, kuude yi ki y'illiga ye,
wo munda wede wedusu yi k'ilke eego ye geŋ,
kane Raa yi'n ikkima a dɔŋ i y' giyye†.»

¹⁰ Wo geŋ a kine t'urzi k'Unde Kamilen, Raa y'in t'iidiba ita ki suldi dɔŋ ombide geŋ me. Derec, Unde Kamilen gette suldi pay ti'ni suune, ise suldi dɔŋ ombide ki Raa adda k'addi toŋ maŋ. ¹¹ Wee wee t'adda diine dɔwo eŋ, aane a suune munda wede adda k'adde bakadi me, daa ki unde ere adda k'addi ye maŋ? Inkino kay munda wede adda k'adde Raa, wenda soo toŋ umbo a yi suune me, daa ki Unde Raa ye maŋ. ¹² Ki kine in k'uune unde ere ki duniya ye, wo de in uune Unde ere ettiyo ti Raa, kono in di suune suldi dɔŋ pay Raa y'in eliyo t'urzi beekadi. ¹³ Wo ekki suldi geŋ, ay ki rootiyo'n

† 2:9 2.9 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 64.3; 52.15.

t'ono don ettiyo t'urzi suuniyo k'ono ere ki duwo ge dooyiso ye, wo de ay rootiyo t'ono don Unde Raa t'ayni dooyiso. Geñ in kino ay di kazita suldi don derec ettiyo t'urzi k'Unde Raa, a kane don an d'ede Unde gettiyo.

¹⁴ Wede y'elkiyo a urzi tudde danjal geñ, yi k'ambe ye a suldi don ettiyo t'urzi k'Unde Raa me. Kane geñ a yode aa ono don maadagi, yon yi k'aane itadan yi ki ti suune ye, kono suldi geñ t'urzi k'Unde Raa danjal wede y'aane y'anni suune me. ¹⁵ Wo de wede i-d'ede Unde Raa geñ, suldi pay y'aane y'an ozire, wo ki yode batum wenda soo ton umbo a aane a dekke booro eedi me. ¹⁶ Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wee wee aane a suune elkiyo ki Galmeega Raa te?

Wee wee aane a yi dooye me?»

Wo de kine'ñ, in d'ede elkiyo ere k'Almasi gette adda k'addin.

3

Don i ki dirse ye a urzi zaapu k'addan a Isa

¹ Ki nun man, zemba ki nun, aame n'iide di kune geñ n'un ki ruutite aakede a don an d'ede Unde Raa ye. Wo de n'un ruutite aakede a don i lekkiyo aa tuddan ti dehu, kono kune aa inni sunni a urzi lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi me. ² Ono don n'un gizite geñ aa n'un ele ufu kun d'iibe, ombo ere zakidi ye, kono

‡ **2:16** 2.16 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.13.

ombo gette kun ki ti-t'oomi ye*. Wo de ankenno ton kun k'aane kun ki ti-t'oomi ye, ³ kono kune'η lekkiyaguη daayum aa tudde ti dehu. Ni rootiyo inkiino kono a diinaguη un d'ede kolbiso wo niikiyto, geη i-kaza kune'η lekkiyaguη aa tudde ti dehu. Ki kotto, kune'η sooruguη pay gette aa ki don tudde danjal. ⁴ Wo aame ti diinaguη wede soη yi d'eesiyo: «Nuη ki Pool», wo wede soη: «Nuη ki Apolos» maη, geη kun rootiyto aa don tudde ge rootiyto danjal.

Tudduguη Boy Raa

⁵ Kun di niikiyto a tukki nuη Pool ti Apolos miη, kaye moo baadi me? Kaye miη don naabo Raa danjal, wo t'urzi kaye kun di ziipe adduguη a Isa. Kaye wede tuuku ton y'ize naabo ere a-t'ette a munda wede Galmeega yi ele. ⁶ Aakede iido ki poone nuη Pool n'a-giira buzu, saη Apolos y'a d'ibiti ahu, wo de Raa siidi a y'udde buzu wo yi d'ohire me. ⁷ Inkiino wede i giira ti wede ibiti ahu geη, kane sudaη umbo, wo de suma ki Raa wede buzu yi-ti y'adfiya wo yi d'ohire. ⁸ Wede i giira ti wede ibiti ahu geη, kane kaη soo wede a ceere bakadi umbo. A wede tuuku ton Raa yi di t'ela ranadi a naabadi ere y'ize. ⁹ Ni rootiyo inkiino kono kaye ay naabiya kaη soo naabo Raa te, wo kune doome Raa.

Wo soη kune boy wede Raa y'oozige. ¹⁰ Raa a beekadi y'o d'ele urzi k'isiyo naabo di kune aakede wede y'ilke wo y'a-riike ita boy, geη nuη n'a-ziipe ita boy te, wo wede doolo yi d'oozige eego. Wo de wede tuuku oozige geη, yi koon

* **3:2** 3.2 Kun wollo adda mattup ki Eber 5.12-14.

metike a urzi k'oozigayí genj me. ¹¹ Derec, Isa Almasi Raa y'a ti y' ziipe aakede ita boy wede soo ñañjal, inkinno wenda soo toñ umbo a aane i-zaape ita boy ti doolo me. ¹² Ekk'ita boy gette ñoñ ongo an d'oozige ti suldi ñoñ aakede: dap, maala gurus, ise monjali ñoñ majjandani, ñoñ ongo ti inda, ti seemi ise ti bulgo. ¹³ A onniyo ere Raa yi ñekka booro gette, naabo wede tuuku toñ itatú a t'adda kereñ. Derec, onniyo gette naabo wede tuuku toñ Raa yi-ti t'ela adda k'uwwo y'a ti naama. Inkinno wede tuuku toñ y'a-wolla naabadí oldo kunuñ, beehiye koo mañ? ¹⁴ Aame wede yi niibe wo naabadí gette uwwo ti ki t'igga ye mañ, yoñ genj y'a t'oona raññadí. ¹⁵ Wo ñe aame wede naabadí i t'igga mañ, yi ki t'oona ye raññadí te. Yode batum Raa y'a y'utta, wo genj aakede an y'irgo ti biza k'uwwo.

¹⁶ Ki kotto kun suune kune Boy Raa, wo Unde Raa ti lekkiyo adda k'addugun. ¹⁷ Aame wede yi litta Boy Raa mañ, yode toñ Raa y'a ti y' latta. Derec, Boy Raa genj yoñ kamileñ, wo Boy Raa miñ yoñ kune batum.

Kune ki Almasi

¹⁸ Kune'ñ wenda soo toñ y'oola elkisadí ti ti y' dagga ye. Aame wede ti diinaguñ y'elkiyo yoñ i-d'ede suuniyo k'ono a urzi lekkiyo ñoñ duniya mañ, yi t'iso aa ki maade kono y'a t'isa wede i-d'ede suuniyo k'ono ki kotto. ¹⁹ Derec, suuniyo k'ono ere ettiyo ti ñoñ duniya gette, a ñaana Raa tod'te aa munda ki maade, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo ñoñ

an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono geŋ, Raa yi-ti'n sedfu t'urzi metiŋkadan†.» ²⁰ Wo soŋ an riŋe, an'de: «Galmeega Raa yi ti suune elkiyo ki kane doŋ an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono gette, yi suune tod'te ki bita‡.» ²¹ Kono k'injino geŋ, wenda soo toŋ tuddi yi kili ye t'urzi wedusu me. Derec, suldi pay geŋ kane ki kune, ²² ise nuŋ Pool, Apolos wo Piye, ise duniya, lekkiyo wo unto, ise suldi doŋ ankeŋno wo suldi doŋ etto k'ita toŋ maŋ. Kane pay geŋ miŋ ki kune. ²³ Wo de kune ki Almasi, wo Almasi yoŋ ki Raa.

4

Galmeega danŋal i deŋka booro me

¹ Injino maŋ i dehu kaye'ŋ duwo an ay di'n wolle doŋ naabo k'Almasi, wo doŋ i yeeriyo suldi doŋ ombide ki Raa. ² Wede yeeriyo geŋ, i dehu y'a t'ise wede i seedfu zakidi a urzi naabadí. ³ Ki nuuno, ise i deŋka booro a eedó kune, ise doŋ deŋkiyo booro toŋ maŋ, nuŋ i ki n'aadumu ye. Wo de nuŋ batum ni ki deŋka booro a eedó ye. ⁴ Ki kotto nuŋ munda wede k'oldiko a eedó ni ki suune ye, wo de geŋno toŋ i-ki kaza nuŋ ki diine a daana Raa ye. Wede i deŋka booro eedó'ŋ yode Galmeega. ⁵ Kono k'injino geŋ wede tuuku toŋ kun deŋka booro eedí ye, ki poone onniyatú t'a aana, onniyo ere Galmeega y'a kimo y'a t'oodiba ita ki suldi doŋ ankeŋno i lekkiyo ombide adda zimolo, wo elkiyo duwo ere adda k'addan toŋ y'a ti waara paŋ. Injino maŋ onniyo gette wede

† **3:19** 3.19 Kun wollo adda mattup ki Zop 5.13. ‡ **3:20** 3.20 Kun wollo adda mattup ki Soom 94.11.

tuuku ton̄ Raa y'a yi t'imma a naabadí ere y'ize te.

Koliyo tudde ki zemba don̄ a Korent

⁶ Zemba ki nuñ, ni rootiyo in̄kino a tukki nuuno batum ti Apolos kono un di'n dooye. Nuñ ni dehu kun di wolle urzi lekkiyadey, wo t'urzi geñ kun di suune ita k'ono don̄ duwo an rootiyo, an'de: «Kun ti doopida yirwe ye, kun lekko a ono don̄ an riñe geñño.» In̄kino mañ wenda soo ton̄ ti diinagun̄ yi kilá tuddí yi t'eesa, yi t'umbe yode en̄ño wo yo en̄ mendí me. ⁷ Wee wee a ruute kee ki jiiire don̄ on̄go me? Ki kotto, suldi pay don̄ a-d'ede geñ a ele Raa. Wo de a ele Raa mañ, ki moo me ki-koliyo tuddá aakede a-k'ele Raa ye me?

⁸ An̄ken̄ kun elkiyo suldi don̄ pay addugun̄ i dehu kun uune baa! Kun t'ize don̄ laale baa! Kun t'ize mozagi baa, wo de kaye'ñ, ay ki t'ize ye! Kune kun t'ize mozagi ki kotto mañ, geñ beehiye, in̄kino kaye ton̄ ay d'ooma moziko ti kune kay! ⁹ Wo geñ nuñ n'elkiyo kaye don̄ zina k'Isa en̄ Raa y'ay ti'n ziipe don̄ k'ita ti duwo pay. Kaye aa don̄ booro ti'n̄ ziiida ki tôwwo a daana don̄ duniya, kono an ay di'n udfde a bere don̄ duuru, an ay di'n okko maade a daanadan̄ wo a daana maaleekiyagi pây. ¹⁰ Kaye don̄ maadagi kono k'Almasi me, wo de kune don̄ suuniyo k'ono a urzi lekkiyo kettiyo kan̄ soo ti Almasi. Kaye toogadey baata, wo de kune don̄ toogo. Kune'ñ an un d'eliyo suma, wo de kaye an ay di'n wolliiyo aa don̄ bita! ¹¹ Bini an̄ki ton̄ kaye daayum mosogo wo ôrme, ossiyo ton̄ ay baatiya, an ay d'isiyo ulsu, ay d'ambu k'ume soo me soo

me, ¹² ay d'oodfibe yeebadey a naabo ti beezey dfoo miñ ay d'omfo kollo. Duwo an ayni kaldita toñ, ay tondiyo Raa y'an di-zaape beeko. Duwo an ayni dabirsa a urzi k'Isa toñ, ay d'omfiñe*. ¹³ Duwo an ay rootiyo ono dfoñ ulpi toñ, kaye ay an di-kama onamañ ti golla ere tasse. Bini añki toñ kaye d'uwu an ayni wolliyo aa disse ki dfoñ duniya, aa ganigi wede dfoñ duniya pay an y'azzuru.

Geyyiso Pool a dfoñ ki Korent

¹⁴ Nuñ ni raañiya ono eñ, kono n'un gi di'n t'ele sukiyagi ye. Wo ðe ni raañiya kono n'un di-tooke kuudugun, aakede kune inñizó dfoñ ni giyye baadañ. ¹⁵ Ise un d'ede dfoñ dokkiyo a urzi lekkiyo kettiyo kañ soo t'Almasi geñ kane dupiyagi toñ mañ, meege k'ehiyagun miñ soo. Geñ nuñ ni t'ize aa meegugun kono kun uune ehiyo ere aware a urzi lekkiyo kettiyo kañ soo t'Isa Almasi, t'urzi Rabila Majjaanawa n'un gizite. ¹⁶ Inñkino mañ, n'un di rooto ti oñe bey, kun ambo zindó. ¹⁷ Geñ kono k'inñkino, n'un t'igibe Timote yoñ aa ulo k'addó wede ki geyyiso, yi seedu zakidí a naabadí ere a urzi Galmeega te. Yoñ y'un di'n dooyey sey a suldí dfoñ i dokkiyo nuñ Pool a urzi lekkiyadó ere kettiyo kañ soo t'Almasi, geñ munda wede ni-dooyiso d'uwu a ume tuuku toñ mañ, a diine dfoñ pay ogiysito ti suma k'Isa.

¹⁸ Doñ ongoñ ti diinagun an elkiyo ni ki kima ye baa di kune me, inñkino an di koliyo tuddañ.

* **4:12** 4.12 Kun wollo adda mattup ki Naabo dfoñ zina 18.3; 20.34.

¹⁹ Wo de aame Galmeega yi diha maɗ, ni kima di kune goppon. Aame n'iiney maɗ, kane don i koliyo tuddan geɗ ni'ni suuney a ono don addey ti bizaɗ ye, wo de a toogo ere an d'ede. ²⁰ Ni rootiyo inkiɗo kono lekkiyo wede a urzi Moziko Raa gette, tod'te i ki kaza'ɗ t'ono don addeya ti bizi ye, wo de i kaza'ɗ toogo ki naabo ere y'isiyo. ²¹ Inkiɗo maɗ kun dehu moo me? Kun dehu n'a odo di kune miɗ ti dalka kunuɗ, n'a odo ti geyyiso wo ti adde tasse ko?

5

Lekkiyo ere oldo a diine don ogiyo ti suma k'Isa

¹ Kaye ay d'ollige a ume tuuku ton duwo an rootiyo, don ongon ti diinagan an isiyo boliyo, wo boliyo ere an isiyo gette kane don i ki suune Raa soo danjal ye ton an k'ise inkiɗo ye, kono i d'ede wede soo y'isiyo boliyo t'ere meegi*. ² Wo kune'ɗ kun di koliyo tuddugun! Ki too maɗ kun d'ole molo a oldiko gette, wo wede y'isiyo boliyo ere inkiɗo gette ti diinagan kun ti y' limmi. ³ Derec ki nuuno maɗ, ki tudde nuɗ dokki ti kune me, wo ton elkisado daayum ti kune, wo nuɗ booro ni-ti dikke a tukki wede isiyo inkiɗo geɗ me, aakede nuɗ a diinagan. ⁴ Kun t'ogiyoy kan soo, wo nuɗ elkisado ti kune. Geɗ ti suma wo toogo ki Galmeegin Isa Almasi, ⁵ wede inkiɗo geɗ kun y'oolo a bey Meeda siitandani

* **5:1** 5.1 A urzi k'oogoro Yawudiyagi ise a oogoro Romon ton, ki moone t'ere meege gette ulu. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 18.8 wo Deeterenom 23.1.

kono t'a t'ide tuddí ere k'oldfiko gettiyo, wo dfe undí t'a utta a onniyo kama Galmeega Isa te.

⁶ Beehiye ye kun di kili tuddugun me! Ki kotto ono enj kun'ni suune: «Orme boolon d'anjjal genj minj, gododo baadan yi-ti t'oozige pay.†» ⁷ Injino manj oldfiko aa orme mazzini a diinagun gette kun ti t'addo mentú, kono kun t'isa aa gododo aware daa k'orme. Wo d'erec, kun t'ize aa gododo daa k'orme t'urzi k'unto k'Almasi, yode wede aakede ulo damu an wilda ki sedeke a tarnaape Pak ki Yawudiyagi‡. ⁸ Injino tarnaape Pak genj in iso, wo in iso ti mappa daa k'orme, a kize in isiyo t'addinj soo wo t'ono donj d'erec. Wo dfe tarnaape genj in k'ise ti mappa wede an ize t'orme mazzini ye, a kize in k'isiyo'ŋ ti bundiko wo ti suldi donj ulpi in isiyo mirsi genno ye§.

⁹ Adda mattupadó ere n'un riije ti poone gette, ni ruute, n'ede: «Kun lekke kanj soo ye ti donj isiyo boliyo me.» ¹⁰ Onamó enj ni ki rootiyo'ŋ a tukki kane donj pay isiyo boliyo adda duniya ye, a tukki kane donj pay okkiso a suldi pay ye, a tukki kane donj pay oogire ye, a tukki kane donj pay i daaniya longayi ye. Wo dfe injino ye manj, i dehu kun t'adfe t'adda duniya me! ¹¹ Aha, nunj n'un riije kun ki lekke kanj soo ye ti wede y'ede, yonj leema a urzi k'Almasi wo yi d'isiyo boliyo, yi d'okkiso a suldi pay, yi daaniya longayi, yi kaldita duwo, yi sobo i ceeriyo eego, wo y'oogire

† **5:6** 5.6 Kun wollo adda mattup ki Galat 5.9. Orme boolon d'anjjal genj minj, gododo baadan yi-ti t'oozige pay: I-kaza oldfiko boolon gette t'a aagila aagila t'a seeda donj pay. ‡ **5:7** 5.7 Kun

wollo adda mattup ki Egzod 12.20-21. § **5:8** 5.8 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.7.

ti metiŋko. Wede isiyo iŋkino geŋ, ombɔ toŋ kun oomi ye ti yode me. ¹²⁻¹³ Iŋkino maŋ kane ɗoŋ i ki ziipe addaŋ a Isa ye geŋ, i ɗekka booro eedaŋ nuuno ye. Kane geŋ i ɗekka booro eedaŋ Raa. Wo ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ, kune i ɗekko booro eedaŋ me, kono ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede isiyo ulsu geŋ, ti diinaguŋ kun ti y'olmu*.»

6

Tôwwo k'ono ki ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa

¹ A diinaguŋ aame wede i-d'ede ono ti leema maŋ, ki moo me kun d'oyyiso daa k'orgiso kun d'eŋgilso ki ɗaana ɗoŋ i ki suune Raa ye, an un d'isiyo booraguŋ te? Ki too maŋ kun t'ette ki ɗaana ɗoŋ ki Raa un d'ise booraguŋ te. ² Ki kotto i ɗekka booro a ekki ɗoŋ duniya kune ɗoŋ ki Raa. Kune kun ki suune ye ko? Wo aame i ɗekka booro a ekki ɗoŋ duniya kune maŋ, wo ɗe mummino ono ɗoŋ i k'ooŋe ye toŋ, ti diinaguŋ kun ki d'aaniya ye, ɗekkiyo booradaŋ me. ³ Kun suune maaleekiyagi toŋ kine i ɗekka booro eedaŋ me. Geŋ iŋkino in aane a ceere in ɗekke booro k'ono ɗoŋ a lekkiyadiŋ ere a duniya te. ⁴ Wo aame un aaniya ono a diinaguŋ maŋ, kun d'ettiyo ki ɗaana ɗoŋ ɗekkiyo booro, kane geŋ ɗoŋ ogiyso ti suma k'Isa an'ni wolliyo aa ɗoŋ bita! ⁵ Nuŋ ni rootiyo iŋkino geŋ, sukiyagi a kune. Ti diinaguŋ wenda soo toŋ umbo ko, i-d'ede suuniyo k'ono y'a aane y'a ɗekke booro

* **5:12-13** 5.12-13 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 17.7.

zembadí me? Aha, ede! ⁶ Beehiye ye, leema ti leema an d'ede ono wo an d'ise booro a daana donj i ki ziipe addan a Isa ye me!

⁷ Derec, aame ti diinagun kun isiyto bordari man, gen minj i-kaza kun t'iire baa a urzi Raa me. Beehiye a kune'n, leema y'un ise munda wede ki diine ye tonj kun d'ombina, ise y'a-t'oobe suldfugun tonj, bee minj kun koone booro a daana duwo. ⁸ Wo de kune, isiyo suldi donj ki diine ye me, kun t'oobiyo suldi ki donj ongon, wo kane'n gen minj zembagun donj i ziipe addan a Isa. ⁹ Ki kotto kun suune, donj isiyo munda wede ki diine ye gen, an k'etta ye ki Moziko Raa te. Kune'n wenda soo tonj y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye: Donj isiyo boliyo, donj ottilso a longayi, donj i moonite t'erayi ise ti kuuli k'eeban, donj i ti t'isiyo tuddan aa erayi, kuuli donj i moonite ti tuddan, ¹⁰ donj k'oogire, donj okkiso a suldi pay, donj i sobo i ceeriyo eego, donj i kaldita duwo, wo donj oogire duwo ti metinjo, kane gen an k'etta ye ki Moziko Raa te. ¹¹ Ti poone donj ongo ti diinagun, gettinj lekkiyadan. Wo de ankenno kune Raa y'un t'upile oldikagun, y'un di'n uuye kese a yode, wo y'un di'n ize donj ki diine a daanadi ti suma Galmeega Isa Almasi wo t'urzi k'Unde Raa.

Tudde tod'te boy k'Unde Kamilen

¹² Donj ongon an rootiyo, an'de: «Nun o d'ede urzi k'isiyo munda tuuku tonj man.» Derec injino, wo de kane suldi gen pay beehiye ye a nun me. «Nun o d'ede urzi k'isiyo munda tuuku tonj man.» Derec injino, wo de nun ni ki dehu

n'a ki t'ise bule ki munda tuuku ton man ye. ¹³ Soŋ an rootiyo, an'de: «Ombo tod'te k'adda k'adde, wo adde ki sarkiya k'ombo.» Eyye derec inkiŋo, wo kane geŋ sirwaŋ pay onniyo soo Raa y'an isa umbo. Wo de tudde gette Raa yi t'ikkima k'isiyo boliyo ye. Ki too man tudde gette ki yode Galmeega, wo Galmeega ton, yoŋ ki tode tudde. ¹⁴ Raa yi ti y' bilde Galmeega Isa ti diine doŋ unto geŋ, kine ton ti toogadi y'in ti'n balda kay.

¹⁵ Ki kotto kun suune, tudduŋ gette tod'te aakede moke ki tudde k'Almasi. Inkiŋo man, beehiye ye n'a t'ambe moke ki tudde k'Almasi, n'a-ti y' t'okkiye ti tudde k'erewo ere ooniyo ombo bittu t'itatú, a t'ise moke ki tuddutu me.

¹⁶ Geŋ ki kotto, kun suune wede y'a t'ukkiye ti erewo ere ooniyo ombo bittu t'itatú man, yode ti tode geŋ an t'ize tudde soo, kono ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kane sire geŋ an t'isa tudde soo*.» ¹⁷ Wo de wede y'a t'ukkiye ti Galmeega man, yode geŋ a urzi k'Unde an t'ize aa wedusu soo.

¹⁸ Inkiŋo man kun ti ledfo dokki t'urzi boliyo me. Oldiko ere pay ti doolo wede y'isiyo gette, tod'te adda tudde ye. Wo de wede y'isiyo boliyo geŋ y'isiyo oldiko a tuddi batum. ¹⁹ Ki kotto kun suune, tudduŋ gette tod'te boy k'Unde Kamilen, tode Unde gette Raa y'un t'ele ti lekkiyo adda k'adduŋ. Tudduŋ gette ki kune ye. ²⁰ Kune Raa y'un iwila ti zooye wede ooŋe, geŋ kune ki yode. Inkiŋo man Raa kun y'amma ti tudduŋ gette.

* **6:16** 6.16 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.24.

7

Kama k'ono a urzi seedu

¹ A urzi k'onamgun don kun ni tunde adda mattupagun gen, anken beehiye kule y'a-seeda tuddi yi ki dehe ye erewo te. ² Wo de, min wede tuuku ton yi-ki t'etta a isiyo boliyo ye gen, beehiye yi-seeda erewo wo erewo ton ti-seeda kule. ³ Kule gen ki moone ti eddi yi-ki tooge ye, wo tode erewo ton inkino, a kulatu ti-ki tooge ye kay. ⁴ Erewo gette ti ki roote ye tuddutu ki tode danjal me, kono tuddutu ki kulatu pay. Wo kule ton inkino yi ki roote ye tuddi ki yode danjal me, kono tuddi ki eddi pay. ⁵ Inkino kune'n, wede tuuku ton tuddi yi-ti tooga ye a bakadi me, wo de ise man, kun ti dekke ti tuddugun gen k'onniyo miibi aame kun a ti gitte onamgun danjal kono kun di tonde Raa. Wo san kun di-kime a lekkiyagun ere daayum, para man tuddugun kun ki ti seeda ye, kun t'ora bey Meeda siitandani t'un di'n naama daggiya.

⁶ Ono don ni rootiyo en, n'un ki'n isiyo ki toogo ye, wo de n'un kaza urzi kun di lekke beehiye.

⁷ Ki nun man, munda wede beehiye'n duwo pay an di lekke daa sedfu aa nuuno. Wo de wede tuuku ton Raa yi-d'ele munda siidi siidi, wede son yi-d'ele munda kino, a wede son yi-d'ele munda kino.

⁸ Anken, ni rootiyo a kane don i ki zidde ye botto ti don mandaydayi, beehiye an di lekke daa sedfu aa nuuno Pool. ⁹ Wo de tuddan an k'aane an ki ti seeda ye man, an sodfo. Beehiye an sedde min, tuddan t'an d'an t'ambe an t'ette naapu.

10-11 Enno munda wede ni rootiyo kane donj i zidde an d'ise me, i rootiyo nuuno ye, i rootiyo Galmeega: I dehu kule genj eddi yi ki ti peere ye, wo erewo tonj kulatu ti ki y'ooli ye. Wo aame kulatu ti y'iili man, t'a lekko daa seedu, ise man an t'okkiyo ti kulatu t'a-kama*.

12 A kane donj ongo, ono enj i rootiyo nuuno, i rootiyo Galmeega ye: Aame leema yi ziipe addi a Isa, wo eddi ti ki ziipe addutu a Isa ye wo ti dehu ti lekke ti yode man, i dehu y'a ki ti peere ye.

13 Genj injino kay, aame erewo ti ziipe addutu a Isa, wo kulatu yi ki ziipe addi a Isa ye wo yi dehu yi lekke ti tode man, i dehu t'a ki y'ooli ye. 14 Ni rootiyo injino kono kule wede i ki ziipe addi a Isa ye genj, yonj gopponj ti Raa t'urzi zaapu k'adde ki eddi. Ki erewo ere i ki ziipe addutu a Isa ye tonj injino, tod'te gopponj ti Raa t'urzi zaapu k'adde ki kulatu. Para man, innigunj genj kane dokki ti Raa, wo de ki kotto man kane gopponj ti Raa me.

15 Wo de aame kane donj i ki ziipe addan a Isa ye genj, an dehu an di-teepe ti kane donj i ziipe addan a Isa ise erewo ise kule man, urzi ede. Aame genj kane zemba donj i ziipe addan a Isa ise kule erewo genj, eedan toore, kono Raa y'unni wiike kun di lekke ti toose. 16 Konj erewo no, mi suune ko, koo Raa y'utta kulayi t'urzi konj me? Wo kee kule no, ki suune ko, koo Raa y'utta edda t'urzi kee me?

Konso a lekkiyo ere Galmeega y'eliyo

* **7:10-11** 7.10-11 Kun wollo adda mattup ki Matiye 5.32; Markus 10.11-12 wo Lik 16.18.

¹⁷ Injino maɗ adda k'ono don pay en, munda wede a jiiɗe enno: Kune'ɗ wede tuuku ton yi koonaa a lekkiyadi ere Galmeega yi ele, ti poone saɗ Raa y'a ti y' wiike. Geɗ munda wede ni rootiyo adda diine don pay ogiysito ti suma k'Isa an d'ise. ¹⁸ Wede'ɗ ponde yi wilda ti poone, saɗ Raa y'a ti y' wiike maɗ, geɗ yi-t'ise tuddi aa wede pondayi daa waldu ye. Wo wede daa waldu ponde ti poone, saɗ Raa y'a ti y' wiike maɗ, geɗ yi dehe waldu ponde ye. ¹⁹ Ise wede'ɗ yi wilda ponde, yi ki wilda ye ton, adda geɗ munda a di y' nooge umbo, i jiiɗe in d'ozire ekki suldi don Raa yi'n rootiyo in d'ise. ²⁰ I dehu wede tuuku ton yi koonaa a lekkiyadi ere ti poone, saɗ Raa y'a ti y' wiike. ²¹ T'ume Raa y'a ki waaka botto geɗ kee bule maɗ, ulba a-t'ooɗe ye. Wo de aame urzi k'a t'adde eeda ti buliko ede maɗ, geɗ beehiye ki t'addo†. ²² Derec, bule wede Galmeega yi y' wiike geɗ, yi t'ize eedi toore a urzi Galmeega me. Geɗ injino kay, wede eedi toore Galmeega yi y' wiike geɗ, yoɗ yi t'ize bule ki Almasi. ²³ Raa y'un iwila ti zooye wede ooɗe, geɗ kune ki yode, injino maɗ kun t'ise bulagi duwo ye. ²⁴ Zamba ki nuɗ, i dehu wede tuuku ton a daana Raa yi koonaa a lekkiyadi ere ti poone, saɗ Raa y'a ti y' wiike.

Kooke a don i ki zidde ye

²⁵ A urzi kane don i ki zidde ye, ono en i rootiyo Galmeega ye, i rootiyo nuuno a elkiyadɔ,

† **7:21** 7.21 Kama k'ono t'urzi doolo: «Aame urzi k'a t'adde eeda t'adda buliko ede ton, ki lekko bule wo buliko gette a kee beehiye a urzi k'Almasi me.»

nun wede Galmeega y'o ize adde koduwo. Injino duwo an zaape addan a nuuno. ²⁶ Kun ollo ettiyo elkiyadó te: A ulbe k'oodiyo wede ankenno baadan en, beehiye a kune wede tuuku ton, yi koonaa a lekkiyadi aa ere ti poone. ²⁷ Kee'n a-d'ede erewo man, ki ti peera ye, wo erowo a-k'ede ye man, ki deha seedu ye. ²⁸ Wo de aame ki ziida ton man, ki k'ize oldiko ye, wo aame uto konso ti ziida ton man, ti k'ize oldiko ye. Wo derec, kane don i zidde gen dabaradan baadan a lekkiyadan te, wo nun ni dehu n'un ti'n ledde ti dabar gette.

²⁹ Kun ollo zamba ki nun, enno munda wede ni rootiyo me: Onniyo kama Galmeega goppon. Injino t'ankenno kane don an d'ede erayi gen, an lekko aakede don an k'ede erayi ye. ³⁰ Don adda molo gen, an lekko aakede kane adda molo ye. Don isiyo unsuwo gen, an lekko aakede kane adda k'unusuwo ye. Don owilte suldi gen, an lekko aakede an k'ede suldi ye. ³¹ Wo don i lekkiyo beehiye ti maala duniya ton, an lekko aakede an ki lekkiyo beehiye ti maala duniya ye, kono duniya ere in ti wolliyo ankenno ette, tod' t'enjilso.

³² Nun ni dehu kun di lekke daa k'ulbe k'oodiyo. Wede yi ki ziida erowo ye gen, elkisadi a naabo Galmeega, yi dehu y'aase munda wede Galmeega ulbi i-d'ise unse. ³³ Wo de wede i ziida erowo gen, yon elkisadi a suldi duniya, yi dehu y'aase munda wede eddi ulbutu i-d'ise unse, ³⁴ injino elkisadi i-t'isiyo sire. Wo ki erayi ton injino, erowo daa kule ise uto konso ton, tod'te

elkísatú a naabo Galmeega, kono ti dehu tuddutú wo elkísatú gette a lekke ooyiso kese a yode. Wo de erewo ere i ziidfa kule gette, tod'te elkísatú a suldí duniya, ti dehu t'aase munda wede kulatú ulbí i-d'ise unse.

³⁵ Ni rootiyo inkinno beehiye a kune, n'un ki dod'diyo sibe a gollagun ye, wo de ni dehu kun d'ise munda wede beehiye a jiiire wo kun di lekke kettiyo ti Galmeega daa k'elkiso a munda doolo.

Ono a obilagi ti konazi don ibire

³⁶ Obulsu gen, ere k'ebirayí yi ti giyye baadan wo y'owwiyo tuddí yi ki ti-seedfa ye, yi t'isa munda ki sukiyagi ti tode, wo yi ti seedfa man, gen y'iso aa addí i dehu. Kane sirwan gen beehiye an di-seedfa, inkinno obulsu gen yi ki t'ize oldfiko ye. ³⁷ Wo de aame obulsu gen yi dihe adda k'addí wenda yi ki y'ize ki tooge ye, tuddí yi ti ziidfa, wo ere k'ebirayí gette yi ki ti seedfa ye man, yi ki ti t'udige ye, inkinno gen y'ize beehiye yi ki ti ziidfa ye ton man. ³⁸ Inkinno man wede ere k'ebirayí yi ti ziidfa gen y'ize beehiye, wo wede yi ki ti ziidfa ye genno ton y'ize beehiye a jiiire.

Ono a mandayfayi

³⁹ Erewo gette tod'te kettiyo a kulatú aame yon yi lekkiyo zeere gen me. Wo y'inda doo min, tod'te ettú toore t'aane t'a seedfa kule wede aa addutú i dehu, wo de i dehu kule ti seedfa gen yon yi ziipe addí a Galmeega Isa do. ⁴⁰ Ki too man a elkiyadó, unsuwatú baadan a ceere t'a lekke sittú me. Wo nun ton n'elkiyo ono ni rootiyo en i ni dokkiyo Unde Raa.

8

Sey wede an eliyo sedefe a longayi

¹ A urzi sey wede an eliyo sedefe a longayi gen*, anken n'un di-kama onamgun, derec kune kun'de: «Kine pay in d'ede suuniyo.» Wo suuniyo gette t'in di'n eliyo a koliyo tudde, wo de geyyiso tudde gette t'in di'n noogiyo in d'ohire a urzi zaapu k'addin a Isa. ² Wede y'elkiyo yi suune munda man, munda gen yi ki y' zuune a urzutú ye botto. ³ Wo de wede yi geyyiso Raa man, yode Raa ton yi y' suune.

⁴ Inkinno man sey wede an eliyo sedefe a longayi gen, k'aadumu ko? Derec, kine in suune kane longayi gen i ki kaza munda wede derec ye adda duniya me, wo ede Raa yon soo danjal.

⁵ Derec, don ongon an'de raayagi ede a kandaane wo a siido me. Ki kotto ki kane'n raayagi baadan wo galmaawi ton baadan. ⁶ Ise inkinno ton, ki kine Raa soo danjal, yon Meega y'ikkima suldi pay, wo kine pay ki yode. Galmeega soo danjal, yon Isa Almasi, t'urzi yode Raa y'a t'ikkima suldi pay, wo t'urzi yode kine in di lekkiyo.

⁷ Wo de ti diine zemba gen, kane pay an k'ede suuniyo gettiyo ye. Don ongon ti diinagan an ti d'iile ottilso a longayi. Wo ankenno an ziipe addan a Isa ton, aame an aadumu sey wede an ele sedefe man, an elkiyo ki kotto sey gen an ele sedefe a longayi. Wo kane elkisadan ere an di suune munda en beehiye en ulsu gette toogatú

* **8:1** 8.1 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 15.20,29.

baata, in̄kino maŋ an d'owwiyo an t'ize ganigi a dfaana Raa me. ⁸ Ombo gette t'in gi di'n t'etta goppon ti Raa ye. Aame in k'ombo ye ton in ki t'ise d'ofon k'ita ye, wo aame in ombo ton in ki'n aagila ti munda yet†.

⁹ Kune eggun toore, un d'ede urzi kun d'ise munda wede kun dehu. Wo de kun koonamentikagi a munda wede kun isa, kono zemba d'ofon kane toogadan baata a urzi zaapu k'addan a Isa gen, an ki-t'ooraa adda k'oldfiko ye. ¹⁰ Aakede i d'ede wedusu yon toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa, wo yi wolliyo kee wede a-d'ede suuniyo gen ki-guune a biza boy longusu k'aadumu sey maŋ, gen aase mummino me? Koo kono kee gen, yode wede elkiyadi ere y'a suune munda en beehiye en ulsu gette toogatu baata, gen y'a t'eese y'aadi kay sey wede an ele sedeke a longayi gen me. ¹¹ In̄kino maŋ, kono suuniyadi gette, leema wede toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa gen yi-t'ooore y'a dagge, yon leema wede Almasi y'inda kono yode gen me. ¹² Gen in̄kino kun isiyo oldfiko a zembagun, wo kun an t'eeliyo kuuno a elkisadan ere toogatu baata an di suune munda en beehiye en ulsu gette. In̄kino maŋ oldfiko kun isiyo gette a yode Almasi batum. ¹³ Kono kamo a tukkombo danjal leemado ni-ti y' t'ele adda k'oldfiko maŋ, ti anki en sey sedeke ni k'aadima ye baa kono ni-ki ti y' t'ele leemado adda k'oldfiko ye.

9

† 8:8 8.8 Kun wollo adda mattup ki Romen 14.17.

Wede zina k'Isa i-d'ede urzi y'a t'oone aggadí

¹ Ki kotto, nuñ o d'ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu. Ki kotto nuñ wede zina k'Isa, wo Galmeegin̄ Isa toñ ni y' wulle t'edayó*. Ki kotto kune batum geñ, kun ziipe addugun̄ a Isa t'urzi naabo ere n'ize ki Galmeega. ² Ki ñon̄ on̄on̄ an ki n' wolleiyo nuñ wede zina k'Isa ye toñ, ki kotto a kune'ñ nuñ wede zina k'Isa. Kono kun lekkiyo kettiyo kañ soo ti Galmeega geñ, kune batum munda wede i-kaza ki kotto nuñ wede zina k'Isa.

³ En̄ño ono ñon̄ n'a oodiba eedó a ñaana ñon̄ i zaapu ono a eedó me: ⁴ Ki kotto, a naabo ere ay isiyo ette, kaye ay d'ede urzi ay d'oomi wo ay di sibe ti bey ñon̄ ay an naabiya. ⁵ Ki torguwadey ay d'ede urzi ay di waake erewo ere i ziipe addutú a Isa ay d'ozire soo, aa ñon̄ zina k'Isa on̄go, zemba Galmeega Isa, wo Piyer ge d'isiyo. ⁶ Ki kotto, nuñ ti Barnabas toñ, ay d'ede urzi ay t'oone ombo ti beygun̄. Kaye sirwey ñaññal ye a naabe ti beezey me. ⁷ Kun illiga ko, wede'ñ y'isiyo naabo k'asigar wo munda an i-ki t'ele ye me? Kunun̄ wee wee ñoo miñ yi-t'aate jineene wo in̄ñitú y'a k'oomi ye me? Kunun̄ wee wee ñoo miñ y'a else moode wo udu y'a ki sibe ye me? Aha, wenda in̄kino umbo!

⁸ Ono ñon̄ ni rootiyo eñ, a urzi lekkiyo ñon̄ tudde ñaññal ye, oogoro Muusa toñ ti rootiyo in̄kino. ⁹ Geñ ono eñ an riine ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, an'de: «Aame buru yi sara mudu kañ on̄yilse mañ, bizí ki ti t'ele baara

* **9:1** 9.1 Kun wollo adda mattup ki Naabo ñon̄ zina 22.17-18; 26.16.

ye†.» Kunuŋ ono eŋ i-kaza Raa y'elkiyo a buŋgari ɗaŋŋal ko? ¹⁰ Ki kotto, ono eŋ Raa yi rootiyo kono kaye ɗee ɗa? Eyye, ono eŋ an riije kono kaye. Derec, wede yi derku'ŋ yi zaapu elkisadi y'a t'oona munda, wo wede yi sara mudu'ŋ yi zaapu elkisadi y'a t'oona aggadí. ¹¹ T'urzi kaye kun d'uune sulɗi ɗoŋ beehiye ettiyo t'urzi k'Unde Kamileŋ adda k'adduŋuŋ. Inkiŋo maŋ, i ceeriyo egguŋ koo kaye ay t'oone agga t'adda maalaguŋ me‡? ¹² Aame ɗoŋ oŋgoŋ an d'ede urzi an d'ooniyo agga ti beyguŋ inkiŋo maŋ, geŋ kaye toŋ ay d'ede urzi ay t'oone a ceere kane. Wo kaye ti urzi wede ay d'ede geŋno toŋ, munda ti beyguŋ ki toogo ay ki tunde ye. Wo ɗe ay d'imbiŋa a sulɗi ɗoŋ pay ay iido a eedey geŋ me, kono a ki-t'ise mukkolo morkiye a urzi Rabila Majjaanawa k'Almasi ye.

¹³ Ki kotto kun suune, ɗoŋ i naabiya adda Boy Raa geŋ, an t'oone ombadaŋ ti sulɗi ɗoŋ adda Boy Raa, wo ɗoŋ i naabiya a ume sedeke geŋ, an t'oone aggadaŋ ti sulɗi ɗoŋ an eliyo ki sedekeŋ. ¹⁴ Geŋ inkiŋo kay, Galmeega y'a ruute, y'ede: Doŋ i kazita Rabila Majjaanawa geŋ, an t'oone sulɗi lekkiyadaŋ t'urzi Rabila Majjaanawa*.

¹⁵ Ki too maŋ nuŋ o d'ede urzi n'a tonde munda ti beyguŋ, wo ɗe ni ki tunde ye. Ni raaniya inkiŋo kono ni ki dehu n'a ki t'oone munda ti beyguŋ ye. N'inda bee miŋ n'a tonde!

† **9:9** 9.9 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.4. ‡ **9:11**

9.11 Kun wollo adda mattup ki Romen 15.27. § **9:13** 9.13 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 6.9,19 wo Deeterenom 18.1-3.

* **9:14** 9.14 Kun wollo adda mattup ki Matiye 10.10 wo Lik 10.7.

Wenda soo ton umbo a aane o di latte urzi k'unసుwo ere o d'ede ette! ¹⁶ Kazita Rabila Majjaanawa ette, a nuṅ o ki-t'ise urzi tamma tuddó ye, kono tode gette naabo ere Raa y'o ruute i dehu n'aase, wo dabar a nuṅ aame Rabila Maajjaanawa ni ki ti gizita ye maṅ. ¹⁷ Wo aame naabo ette i ti dihe nuṅ ti siidó maṅ, geṅ o d'ede urzi an o t'ele ranṅadó, wo de urzi yeeriyo eṅ o y'ele a beezó Raa geṅ, nuṅ o d'ede attidí ni ki t'alda ye. ¹⁸ Inṅkino maṅ a naabo ette ranṅadó moo me? Ranṅadó tiṅ ni kazita Rabila Majjaanawa ki waawiye daa ki tonḍiyo munda, ise o d'ede urzi n'a tonde munda kono ni kazita Rabila Majjaanawa ton maṅ.

Raayika Pool a urzi kazita Rabila Majjaanawa

¹⁹ Derec, nuṅ o d'ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu, nuṅ bule ki wenda ye, wo ton n'a-t'ize tuddó aa bule ki d'uwu pay, kono d'on baadan an d'ette tukk'Isa. ²⁰ Aame nuṅ a diine Yawudiyagi geṅ, n'a likke aa ki kane Yawudiyagi, kono an d'ette tukk'Isa†. A diine kane d'on i'ni dokkiyo oogoro Muusa geṅ, nuṅ ton n'a likke aa i ni dokkiyo oogoro Muusa, kono kane d'on i'ni dokkiyo oogoro Muusa geṅ an d'ette tukk'Isa, ise nuṅ i ki n' dokkiyo oogoro Muusa ye ton maṅ. ²¹ Inṅkino kay, ti kane d'on i ki suune oogoro Muusa ye geṅ, n'a likke aa oogoro gette ni ki ti suune ye, kono kane d'on i ki suune oogoro Muusa ye geṅ an d'ette tukk'Isa. Geṅ i-kaza t'urzi k'oogoro Raa ni ki t'udde ye, kono nuṅ

† **9:20** 9.20 Kun wollo adda mattup ki Naabo d'on zina 21.20-26.

ni daaniya urzi k'oogoro k'Almasi. ²² A diine kane don toogadan baata a urzi zaapu k'addan a Isa gen, nun ton ni-ti t'isiyo tuddo toogatu baata aa ki kane, kono an d'ette tukk'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan. A don pay, urzi don tuuku ton ni-ti y'isiyo kono don ongon ti diinayan mummino ton a t'oone uttiyo. ²³ N'isiyo pay min kono Rabila Majjaanawa, inkino munda wede beehiye Raa yi ruute y'in t'eley t'urzi tode gen, nun ton n'a t'ooney aggado.

²⁴ Ki kotto kun suune, don obe dalala a bere k'okko gen an okko pay, wo de soo danjal i-t'ambu zooye k'okko me, gen kun okko aa ki yode, kono kun t'amba zooye. ²⁵ Inkino man kane pay don obe dalala, don i dunkiyo wo moo moo gen, tuddan an ti-dabirsa baadan. Wo an isiyo inkino kono an d'ooniyo kadumul ki wede i jire, wo kadumul gette san i-ti lattiya. Wo de kine, a urzi k'Almasi in obe dalala kono in t'ona kadumul ki wede i jire, ere a lekka ki daayum. ²⁶ Kono kamo nun Pool en n'okko, wo ni k'okko aa edayo n'a t'ippe ye. Ni deyyiso n'a t'ooney kadumul gen, ni ki gohiso kutuba a ume waawiye ye. ²⁷ Nun tuddo ni-ti dabirsa baadan wo ni-ti seedu aa bule. Aame ni k'isiyo inkino ye man, nun wede i kazita Rabila Majjaanawa a duwo en, an di n' adfa.

10

Don k'Izirayel adda balda

¹ Zemba ki nun, ni dehu kun a d'elke a sulfi don an iide a mongidagey Yawudiyagi ti kaaga.

Kane pay Raa y'an da t'an diibe dondirso ti di'n dokkiyo*, wo pay an diipida bar Teezewo†. ² Adda dondirso wo adda bar Teezowo gette, kane geɗ miɗ pay aa an ti zuyye batem wo an a ti gitte ti Muusa kaɗ soo. ³ Kane pay an d'iimi ombadaɗ tiɗ soo ere a urzi k'Unde. ⁴ Wo kane pay an d'iibe sobadaɗ tiɗ soo ere a urzi k'Unde. Derec, a urzi k'Unde kane an iibe ahu don uɗde t'adda zumbulu‡ wede a urzi k'Unde. Zumbulu geɗ yon ti kane yi di'n daaniya, wo geɗ miɗ yon Almasi. ⁵ Inƙino ton, pay an t'ize sulɗi don Raa ulbi i-ki d'ize unse ye. Kono k'inƙino an t'indita adda balɗa§, a guute miibi daɗɗal don i k'ize oldiko ye me.

⁶ Sulɗi don an iido a kane geɗ, a kine aakede urzi in di wolle in ki d'ise oldiko ye. Inƙino kine in k'ooli tuddiɗ k'isiyo sulɗi don ulpi tudde ti dehu, aa kane g'aaze ti kaaga geɗɗo ye*. ⁷ A longayi kun otile ye, aa don ongo ti diinayan g'aaze me. Derec, ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo an di-guune ombo ti sobo, saɗ maɗ an t'iiziga ommire, wo an d'isiyo sulɗi pitiɗko†.» ⁸ Kine in ooli tuddiɗ a isiyo boliyo ye, aa don ongo ti diinayan g'aaze ti kaaga geɗ me, inƙino adda k'onniyo soo daɗɗal don

* **10:1** 10.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.21-22; 14.19-20.

† **10:1** 10.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 14.22-29. ‡ **10:4** 10.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 16.35 wo Nombire 20.8-11.

§ **10:5** 10.5 Kun wollo adda mattup ki Nombire 14.16. * **10:6** 10.6 Kun wollo adda mattup ki Nombire 11.4. † **10:7** 10.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 32.6.

dupu ada sire makumu ado an t'inda‡. ⁹ Kine pidipidin Galmeega in yi naame ye, aa don ongo ti diinayan g'aaze ti kaaga wo kane mimbayi an di'n ihite an t'inda§. ¹⁰ Ki dangu kun gurgire ye, aa don ongo ti diinayan ga gurgire ti kaaga a tukki Galmeega Raa, wo kane gen maaleeka wede ki lattiya y'iido y'an iide*.

¹¹ Suldi don iido a kane gen, a kine aakede urzi in di wolle in ki d'ise oldiko ye. Inkinno an ti'n riine adda mattup ki Raa, kono an in di'n zaape a urzi, kine don i lekkiyo a onniytagi don k'ita en me. ¹² Gen inkinno wede y'elkiyo yon toogo a urzi zaapu k'addi a Isa man, yi koono metike yi t'ooro ye. ¹³ Naamiya daggiya ere kun ooniyo gette, tod'tin aa ere duwo pay an ooniyo gettiyo. Raa yon yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa, inkinno y'un ki'n oola adda naamiya daggiya i ki ceera eggun ye. Wo de aame un iido naamiya daggiya ton, Raa y'un t'ela toogo kun d'ombina wo son urzi kun t'adfa.

Kun ottile a longayi ye

¹⁴ Kono kamo zamba ki nun kune don ki geyyiso, kun ti ledfo dokki t'urzi longayi me. ¹⁵ Nun, n'un rootiyo aakede a duwo don an d'ede suuniyo k'ono. Inkinno a onamo ni rootiyo en, a suuno kune batum. ¹⁶ Ki kotto kop wede ti sobo adda in di rootiyo koduwo a Raa in di sobo kan soo gen, y'in ti'n kettiyo kan soo ti puuzo

‡ **10:8** 10.8 Kun wollo adda mattup ki Nombire 25.1-18. § **10:9** 10.9 Kun wollo adda mattup ki Nombire 21.5-6. * **10:10** 10.10 Kun wollo adda mattup ki Nombire 17.6-14.

k'Almasi te. Wo soŋ mappa wede in di borkiso in t'ombo kaŋ soo geŋ, y'in ti'n kettiyo kaŋ soo ti tudde k'Almasi me†. ¹⁷ Derec, i d'ede mappa soo, wo ise kine baadaŋ toŋ, geŋ in t'ize aa tudde soo, kono kine pay in dokkide miŋ mappa soo geŋŋo.

¹⁸ Kun elko doŋ k'Izirayel geŋ, doŋ aadumu sey wede an eliyo sedefe a Raa a ume sedefe geŋ, ki kotto an di lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Raa, yode wede an i ize ume sedefe geŋŋo‡. ¹⁹ Injino maŋ, nuŋ n'a roote moo me? N'a t'eese sey wede an ele sedefe a loŋgayi, ti loŋgayi batum miŋ, kane'ŋ ki bita ye ko? ²⁰ Eyye, kane'ŋ ki bita! Wo de sendikagi doŋ ki doŋ i ki suune Raa ye an eliyo geŋ, an eliyo a siitandani, a Raa ye§. Injino maŋ, nuŋ ni ki dehu ye kun a di kette kaŋ soo ti siitandani me. ²¹ Kune kun k'aane kun ki sibe kop sire ye, kop ki Galmeega wo kop ki siitandani me. Ombó sire kun k'aane kun ki dokkida ye, ombó ki Galmeega wo ombó ki siitandani te. ²² Kunuŋ in dehu in t'ooziga kolbiso Galmeega ko*? In elkiyo miŋ kine toogo in jiire yode ko? Aha, injino ye.

Kun iso pay a urzi wede a t'ele tamma a Raa

²³ Doŋ oŋgoŋ an rootiyo, an'de: «Urzi ede k'isiyo munda tuuku toŋ maŋ.» Derec injino, wo de kane suldi geŋ pay beehiye ye†. «Urzi ede

† **10:16** 10.16 Kun wollo adda mattup ki Matiye 26.26-28; Markus 14.22-24 wo Lik 22.19-20. ‡ **10:18** 10.18 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 7.6,15-16. § **10:20** 10.20 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.17. * **10:22** 10.22 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.21. † **10:23** 10.23 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 6.12.

k'isiyo munda tuuku toŋ maŋ.» Derec inŋkino, wo de suldi pay geŋ a ki nooge ye k'a t'ihira a urzi zaapu k'adde a Isa me. ²⁴ Geŋ wenda soo toŋ yi deha munda wede k'aggadi danŋal ye, wo de wede tuuku toŋ yi deho bakadi yi-t'oone kay.

²⁵ Suldi doŋ pay kun owile a suuk geŋ, kun iwilo'ŋ kun oomo, daa tondiyo eŋ sey an ele a longayi koo me‡, kono elkiyaguŋ ere kun di suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette a ki t'ise sire ye. ²⁶ Ni rootiyo inŋkino kono ono eŋ an riinŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Siido ti suldi pay eego geŋ, kane ki Galmeega RaaŦ.»

²⁷ Aakede wede yi ki ziipe addi a Isa ye geŋ y'unni wiike ombo di yode, wo kun iyye kun ette maŋ, munda wede y'un ele geŋ kun oomo, daa tondiyo eŋ sey an ele a longayi koo me. Inŋkino elkiyaguŋ ere kun di suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette a ki t'ise sire ye. ²⁸ Wo de aame wede doolo y'un ruuta: «Sey eŋ an ele sedefe a longayi» maŋ, kono ki wede un gize geŋ kun aadima ye, wo soŋ kono ki elkiyo ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette a ki t'ise sire ye. ²⁹ Aame ni rootiyo «ki elkiyo ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu» maŋ, ni ki rootiyo ti elkiyaguŋ ere kun di suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gettiyo ye, wo de ni rootiyo ti ere ki wede un gize geŋno. Wo de nuŋ wede o d'ede urzi n'aase munda aa addo i dehu min, ki moo me elkiyo ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ

‡ **10:25** 10.25 Di kane doŋ Korent geŋ, sey wede an eliyi sedefe a longayi toŋ maŋ an t'ambu ki suuk an t'owile. **Ŧ 10:26** 10.26 Kun wollo adda mattup ki Soom 24.1.

ulsu ki wede doolo gette t'a d'efkke booro eedó me? ³⁰ Aame a ombo ni rootiyo koduwo a Raa maŋ, wo ki moo me wenda y'a roote ulsu a tukki nuuno, kono k'ombo ere ni ruute koduwo a Raa te?

³¹ Injino maŋ ise kun ombo, ise kun sobo wo ise kun ise munda tuuku toŋ maŋ, kun iso pay a urzi wede a t'ele tamma a Raa. ³² A lekkiyagun gette, kun isa ye munda wede wenda yi-t'oore adda k'oldfiko me, ise a Yawudiyagi, ise a Yawudiyagi ye, wo a d'ofŋ ki Raa ogiyso ti suma k'Isa toŋ maŋ. ³³ Geŋ injino nuŋ batum ni dehu duwo pay ulbaŋ an d'ise uŋse a suldi d'ofŋ pay n'isiyo geŋ me. Ni ki dehu munda k'aggadó d'anjal ye, wo de ni dehu munda wede aase beehiye a d'ofŋ baadaŋ kono Raa y'an di'n utte.

11

¹ Kun ambo zindó, aakede nuŋ batum n'ambu zina k'Almasi.

Lekkiyo kuuli ti erayi a diine d'ofŋ ogiyso ti suma k'Isa

² Ankenj n'unni tamma kono kune'ŋ daayum kun elkiyo a nuuno, wo dooyiso ere n'unni duuye gette kun ti boohiyo. ³ Wo de ni dehu kun di suune ita munda enno: Almasi geŋ yoŋ t'ekki kule tuuku toŋ maŋ, kule geŋ yoŋ t'ekk'erewo, wo Raa geŋ yoŋ t'ekk'Almasi. ⁴ Injino aame kule yi tondiyo Raa, ise yi rootiyto ono d'ofŋ Raa y'agisa wo eedí tuuniyo maŋ, geŋ yi-di d'eliyo sukuyagi a Almasi wede t'eedí me. ⁵ Wo de aame erewo tuuku ti tondiyo Raa, ise ti rootiyto ono

ɗonj Raa y'agisa wo ettú tuuniyo ye manj, gej ti-di d'eliyo sukiyagi a kulatú me, tode gette aakede erewo ettú kôokiyo. ⁶ Aame erewo ti ki dehu ettú t'a ki ti diibe ye manj, gej t'a kôoko! Wo ɗe aame erewo ilaltú ɗekkiso ise ettú kôokiyo gej a tode sukiyagi manj, t'a di diibo munda! ⁷ Kule gej aame yi tonɗiyo Raa ise yi rootiyto ono ɗonj Raa y'agisa manj, i ki dehu eedí y'a gi di diibe ye, kono kule gej Raa yi y'ikkima yi deeyiso a yode wo yonj i-kaza majjaanika Raa*. Wo ɗe to erewo gette tod'te i-kaza majjaanika kule. ⁸ Derec, Raa y'ikkima kule y'iidiba sirpa k'erewo ye, wo ɗe erewo Raa yi t'ikkima y'iidiba sirpa kule. ⁹ Wo kule gej Raa yi y'ikkima k'erewo ye, wo ɗe erewo te Raa yi t'ikkima ki kule†. ¹⁰ Injino manj, kono maaleekiyagi gej erewo ettú t'a di diibe, a kize tod'te ti ɗandí ɗonj t'ettú. ¹¹ Wo injino tonj a urzi Galmeega, erewo daa kule ti k'ise ede ye, wo kule tonj daa k'erewo yi k'ise ede ye. ¹² Derec, erewo gette Raa yi t'ikkima y'iidiba sirpa kule, wo ɗe yo kule tonj i y'ehiyo erewo, wo kane pay gej minj an ettiyo ti Raa.

¹³ Kune batum kun elko, beehiye koo erewo t'a tonde Raa ettú daa diibiyo me? ¹⁴ Aame tuuku tonj ki kotto, ɗuwo an suune kule gej yi k'ooli ilalí sonjirti ye, para manj a yonj sukiyagi. ¹⁵ Wo ɗe Raa yi ele ilali sonjirti a erowo gej yi ele majjaanika, kono ilali sonjirti gej kane aa munda ki diibiyo k'ettú. ¹⁶ Aame wede yi rootiyo a urzi enj yi k'iyye ye manj, nuñ ni di roote munda

* **11:7** 11.7 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.27. † **11:9** 11.9 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.18-23.

soo, kaye'η urzi ti doolo ay ki suune ye, ise dɔŋ ki Raa ogiysito ti suma k'Isa a ume doolo toŋ maŋ.

Ombo Galmeega

¹⁷ Ono geŋ n'a ti'n dɪŋge iŋkino. Wo de i d'ede munda soo iŋkino wede n'un ki'n t'imme ye, ogiysitaŋ gette t'un ki'n noogiyo ye kun di t'ihira a urzi zaapu k'adduŋ a Isa me, wo de t'un d'isiyo munda wede ulsu. ¹⁸ Munda wede n'a roote ki poone'η, dɔwo an o di ruute, an'de: aame kun t'ogiyso ti suma k'Isa geŋ, a diinagun un d'ede ahuntu tudde. Wo nuŋ toŋ n'umbe ono geŋ aase d'erec ede. ¹⁹ Derec, i dehu ahuntu tudde a diinagun aase ede, kono tiŋ geŋ dɔwo an di'n suune kereŋ kane dɔŋ a diinagun i seedu zakidi a urzi zaapu k'addan a Isa me. ²⁰ Wo de aame kun t'ogiyso geŋ, kun elkiyo'η kun ombo ombo Galmeega wo de iŋkino ye, ²¹ kono aame kun ti konso ombo‡ geŋ, wede tuuku toŋ yi naariya ombo k'umpadi ere y'umbo, iŋkino dɔŋ oŋgo an di lekkiyo mosogo wo dɔŋ oŋgo an di sobo i ceeriyo eedan. ²² Wo aame kun ettiyo ombo wo ti sobo danŋal maŋ, kun oomo wo kun oobo a boydugun! Geŋ dɔŋ ki Raa ogiyso ti suma k'Isa kun'ni wolliyoo aa munda bita, wo kun d'an d'eliyo sukiyagi a dɔŋ an k'ede munda ye. De geŋ n'un di roote moo me? De n'un di'n t'imme sey ko? Aha! N'un ki'n t'imme ye baa a urzi geŋ me!

‡ **11:21** 11.21 Kun ti konso ombo: I-kaza ti kaaga dɔŋ i ziipe addan a Isa geŋ a lohe an t'ogiyso an d'ombo booro, wo aame k'ombadan geŋ an d'ombo ombo Galmeega pay.

²³ Injino mañ kun ollo, ettiyo dooyiso ere nun n'uune ti bey Galmeega wo n'un ti'n duuye te: Adda diddo ere Galmeega Isa an an di y'ele a bey don k'olmidayí gette, y'a t'umbe mappa, ²⁴ y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombo gette, mañ y'a burke wo y'a ruute, y'ede: Ette tuddó tod'te ki kune, kun d'iso injino kono kun d'elka a nuuno§. ²⁵ Aame an t'iimi mañ, ki kop ti sobo adda ton injino, y'a t'umbe wo y'a ruute, y'ede: Kop ti sobo adda ette, tod'te taasuwa ere aware Raa yi gitte ti duwo t'urzi puuzadó*. Aame tuuku kun siba, sobo ere adda kop ettiyo mañ, kun d'iso kino kono kun d'elka a nuuno.

²⁶ Injino mañ aame tuuku kun iima mappa enno wo kun iiba sobo ere adda kop ettiyo mañ, geñ aa kun kazita urzi k'unto Galmeega bini kamadí. ²⁷ Kono k'injino geñ wede y'ooma mappa wo y'iiba sobo ere adda kop ki Galmeega daa k'urzutú mañ, yon geñ booro ti y' ziida kono yi-t'ize tudde wo puuzo ki Galmeega ki bita. ²⁸ Injino wede tuuku ton yode batum yi t'elkito urzi lekkiyadí doo min, san y'a oomo mappa wo y'a oobo sobo ere adda kop kollo. ²⁹ Ki kotto, wede y'ombo wo yi sobo daa ki suuniyo k'ita tudde Galmeega geñ, yode batum yi ti t'eliyo tuddí adda booro aame y'ombo wo yi sobo geñ me. ³⁰ Geñ kono k'injino don baadan ti diinagan an d'uune eeni, don ongon mokiyan toogadan baata wo don ongon an t'inda. ³¹ Aame kine batum urzi lekkiyadin in ti y'elkiso doo min,

§ **11:24** 11.24 Kun wollo adda mattup ki Lik 22.19. * **11:25** 11.25 Kun wollo adda mattup ki Lik 22.20.

saŋ in d'ombɔ kollo maŋ, Galmeega yi ki dɛkka booro eediŋ ye. ³² Wo dɛ Galmeega yi dɛkkiyo booro eediŋ kono yi'n di'n deeziyo. Inkiŋo maŋ a onniyo booro Raa gette, kine booro t'in ki'n seeda ye wo kane dɔŋ duniya t'anni seeda.

³³ Inkiŋo maŋ zamba ki nuŋ, aame kun t'ugiye kun ombɔ ombɔ Galmeega maŋ, kun dello tudduguŋ. ³⁴ Aame wede mosogo ti y' ziidfa maŋ, yi t'oomi boozí, kono ogiysitagun gette t'un ki ti'n t'ele adda booro Raa ye.

Wo ki tondisaguŋ ere oŋgo kun riinɛ adda mattupaguŋ gette, aame n'iiney di kune maŋ, n'un ti'n zaapey urzi kollo.

12

Sulɗi dɔŋ Unde Kamilen t'eliyo a dɔwo

¹ Zamba ki nuŋ, a urzi sulɗi dɔŋ Unde Kamilen t'eliyo geŋ, aŋkeŋ ni dehu kun di suune kereŋ.

² Kune'ŋ, ti kaaga Raa soo d'añŋal kun ki y' zuune ye botto. Kun suune, aame geŋ an un di'n irga ki tukki loŋgayi dɔŋ i k'orbe ye, kono a toogadaŋ kun k'iine kun ki ti tuuge ye. ³ Kono kamo n'un di rooto, aame wede yi rootiyto ono dɔŋ ettiyo t'urzi k'Unde Raa maŋ, yode geŋ yi k'aane yi ki roote ye, y'a t'eese: «Isa'ŋ Raa yi ti y' duuɗo me.» Wo wenda soo toŋ umbo aane a roote, a t'eese: «Isa yoŋ Galmeega me» daa ki Unde Kamilen ti ki y' dokkiyo ye maŋ.

⁴ Sulɗi dɔŋ Unde Kamilen t'eliyo ti beekatú a dɔwo geŋ, itadaŋ siidaŋ siidaŋ. Wo dɛ sulɗi pay geŋ, eliyo miŋ to Unde soo gettiyo. ⁵ Naabiyagi dɔŋ Galmeega y'eliyo a dɔwo geŋ, kane itadaŋ

siidanḡ siidanḡ, wo de in naabiya pay miḡ ki Galmeega soo geḡḡo. ⁶ Naabo ere tuuku Raa y'eliyo a d'uwu gette itatú sittú sittú, wo de Raa miḡ yonḡ soo, geḡ yode yi-ti'n isiyo d'uwu pay an d'aaniya an t'isiyo naabo pay gette. ⁷ A wede tuuku tonḡ Unde Raa ti-d'eliyo munda, i-kaza tod'te adda k'addí. Munda geḡ yonḡ ki noogiyo zemb'a pay. ⁸ A sonḡ Unde Kamileḡ ti-d'eliyo suuniyo k'ono a ono d'onḡ y'an rootiyto a d'uwu geḡ me, a wede sonḡ ti-d'eliyo suuniyo ki suldi d'onḡ ki Raa a ono d'onḡ y'an rootiyto a d'uwu geḡ me, wo geḡ miḡ ettiyo t'urzi k'Unde soo gettiyo pây. ⁹ A wede sonḡ Unde soo gettiyo ti-d'eliyo munda ki zaapu k'adde a Isa zakidí, wo a wede sonḡ Unde soo d'anḡal gettinḡ ti-d'eliyo munda k'eliyo beeko a d'onḡ k'eeni. ¹⁰ A wede sonḡ k'isiyo suldi k'armika, wo a wede sonḡ ki rootiyto k'ono d'onḡ Raa y'agisa. A wede sonḡ ki suuniyo k'ita k'undiyagi, yode eḡ onamí ettiyo t'urzi k'Unde Raa, wo yode eḡ onamí ettiyo t'urzi Meeda siitandani. A wede sonḡ k'orbe t'ono d'onḡ doolo, wo a wede sonḡ ki kama k'ono geḡḡo. ¹¹ Wo de Unde tinḡ tod'te soo wo tode batum eliyo suldi pay geḡ me. A wede tuuku tonḡ ti-d'eliyo munda siidí siidí aa tod' ti dehu*.

Donḡ pay i ziipe addanḡ a Isa'ḡ kane tudde k'Almasi

¹² Kine in suune tudde wede gette tod'tinḡ soo, wo mokiyagutú baadanḡ. Wo de mokiyagi baadanḡ tonḡ, tudde tinḡ soo. Geḡ ki d'onḡ kettiyo

* **12:11** 12.11 Kun wollo adda mattup ki Romenḡ 12.6-8.

kaŋ soo t'Almasi toŋ kane aa tudde gettiyo†. ¹³ Derec kine pay, ise Yawudiyagi, Yawudiyagi ye, ise bulagi, bulagi ye toŋ maŋ, kine Raa y'in ti'n zuyye batem, y'in ti'n gitte kaŋ soo t'Unde Kamileŋ soo gettiyo, wo in t'ize tudde soo. Wo kine pay Raa y'in di'n ûune addiŋ t'Unde soo gettiyo.

¹⁴ Tudde wede gette mokutu soo daŋŋal ye, wo de mokiyaŋutu baadaŋ. ¹⁵ Aakede zina t'a roote, t'a t'eese: «Nuŋ te bey ye geŋ, iŋkino ni k'ise moke ki tudde ye.» Ise t'a roote iŋkino toŋ, tod'te daayum moke ki tudde. ¹⁶ Soŋ aakede kuude y'a roote, y'a t'eese: «Nuŋ ersa ye geŋ, iŋkino ni k'ise moke ki tudde ye.» Ise yi roote iŋkino toŋ, yoŋ daayum moke ki tudde. ¹⁷ Aame tudde pay tod'te ersa maŋ, in d'olliga ti moo me? Aame tudde pay tod'te kuude maŋ, in d'eede ti moo me? ¹⁸ Wo de Raa yi ziipe moke tuuku ekki tudde geŋ aa yoŋ yi dihe. ¹⁹ Aame mokiyaŋi pay geŋ i t'ize moke soo maŋ, geŋ tudde a too me? ²⁰ Iŋkino maŋ, mokiyaŋi baadaŋ wo i-t'isiyo tudde soo.

²¹ Geŋ derec, ersa ti k'aane ti ki roote ye a bey, t'a t'eese: «Kee ni ki dehu ye me.» Ise eego toŋ ti k'aane t'an ki roote ye a zoŋ, t'a t'eese: «Kune n'un ki'n dehu ye me.» ²² Wo de ki too maŋ, mokiyaŋi tudde doŋ in elkiyo an k'aane an ki nooge munda ye geŋŋo toŋ, tudde daa kane ti k'aane ye. ²³ Mokiyaŋi doŋ in an k'eliyo suma ye geŋ, kane'ŋ in di'n boohiyo beehiye a jiire. Mokiyaŋi doŋ i dehu duwo an ki'n wolle ye kono

† **12:12** 12.12 Kun wollo adda mattup ki Romeŋ 12.4-5.

sukiyagi geɗ, in di'n mulpiyto a jiire. ²⁴ Mokiyagi tudde dɔŋ ki wolliyɔ sukiyagi ye geɗ, kane'ŋ i ki dehu in gi di'n mulpite injino ye. Wo de Raa y'ikkima tudde'ŋ kono t'urzi geɗ mokiyagi dɔŋ in an k'eliyo suma ye geɗ, an d'ooniyo suma beehiye a jiire. ²⁵ Y'ize injino kono mokiyagi tudde an ki t'âhinte ye, wo de a lekkiyadaŋ an d'elke ti tuddaŋ. ²⁶ Aame moke soo yi dabirsa maŋ, kane pay geɗ miŋ an dabirsa ti yode. Aame moke soo y'uune tamma maŋ, kane pay geɗ miŋ an isiyo unsuwo ti yode.

²⁷ Wo ki kotto kune'ŋ tudde k'Almasi, wo wede tuuku toŋ moke ki tudde yode. ²⁸ Injino maŋ adda diine dɔŋ ogiyso ti suma k'Isa geɗ, ki poone Raa yi ziipe dɔŋ zina k'Isa, ki sirwe nebiyagi, k'aduwe dɔŋ dooyiso duwo. Saŋ maŋ dɔŋ Unde Kamileŋ t'an ele munda k'isiyo suldi k'armika, k'eliyo beeko a dɔŋ k'eeni, ki noogiyɔ duwo, ki dokkiyo duwo, wo k'orbe t'ono dɔŋ doolo.

²⁹ Ki kotto kane pay geɗ dɔŋ zina k'Isa ye, kane pay nebiyagi ye, kane pay an ki dooyiso duwo ye. Kane pay an k'isiyo suldi k'armika ye, ³⁰ kane pay Unde Kamileŋ t'an k'ele ye munda k'eliyo beeko a dɔŋ k'eeni me. Kane pay an ki t'ise dɔŋ orbe t'ono dɔŋ doolo ye, kane pay an ki t'ise dɔŋ kama k'ono dɔŋ doolo ye. ³¹ Injino maŋ wede tuuku toŋ ti diinagun yi deho munda wede beehiye Unde Kamileŋ t'eliyo. Wo de anken urzi wede beehiye a jiire pay n'un di y' kaza.

13

Geyyiso ti jiire suldi pay

¹ Kun ollo, aase n'a orba t'ono donj doolo ise ono maaleekiyagi tonj, wo de o k'ede geyyiso ye manj, genj nunj aakede maala ti moolo ise aa sukulmo t'isiyo tarkuuse ki bita. ² Aase nunj Unde Kamilenj tod' t'ele munda ki rootiyto k'ono donj Raa y'agisa, ise n'a suune ita suldi ombide pay, ise o d'ede suuniyo ki suldi pay, wo ise urzi zaapu k'addo a Isa y'aase zakidi i jiiire pay, n'aane ni di roote a tokomo t'enj mi-d'eeto, tonj t'a-d'eete*, wo de o k'ede geyyiso ye manj, genj nunj aa munda ki bita. ³ Wo aame n'a-dokkida laalayoo pay a donj an k'ede munda ye, ise ni-ti t'ele tuddoo adda k'uwwoo n'a t'ogge tonj, wo de o k'ede geyyiso ye manj, a ki n' nooge ti munda ye.

⁴ Wede i-d'ede geyyiso genj, yonj y'a ombina wo duwo y'an d'ise beehiye. Yi ki kolbike ye, yi ki makile ye, wo yi ki kili tuddi ye. ⁵ Wede i-d'ede geyyiso genj, yi k'isiyo suldi sukiyagi ye, yi ki woliyo munda k'aggadi danjal ye, yi ki kulkiso ye, wo yi ki seedu maake ye. ⁶ Wede i-d'ede geyyiso genj, ulbi i-k'isiyo unse ye a suldi donj duwo an isiyo ki diine ye genj me, wo de ulbi i isiyo unse a suldi donj derec. ⁷ Wede i-d'ede geyyiso genj, yonj y'isiyo tambobino a suldi pay, a suldi pay yi zaapu addi a Isa, a suldi pay yi zaapu elkisadi a Raa, wo yi d'ombine a suldi pay.

⁸ Geyyiso gette tod'te ti ki danga ye. Wo munda wede Unde Kamilenj t'eliyo ki rootiyto k'ono donj Raa y'agisa'η, onniyo soo y'a ohira. Munda k'orbe t'ono donj doolo tonj, y'a danga.

* **13:2** 13.2 Kun wollo adda mattup ki Matiye 17.20; 21.21 wo Markus 11.23.

Wo suuniyo sulđi đonj ki Raa ki rootiyto a đuwotoŋ, t'a ôhira. ⁹ Derec, kine suuniyadinj t'a biite, wo ono đonj Raa y'agisa toŋ, a rootiytadanj in a beetiyo. ¹⁰ Wo đe sulđi pay a t'iida a munda wede Raa yi dehu'ŋ, munda wede a-biite a t'isa umbo.

¹¹ Kun ollo, aame nuŋ ulo ŋeŋku, ni rootiyto ki ŋeŋkuwo, elkisadó ki ŋeŋkuwo wo suuniyadó toŋ ki ŋeŋkuwo. Wo đe aame ni t'ize goole maŋ, sulđi ŋeŋkuwo n'a iili. ¹² Ankeŋno kine sulđi in ki'n wollyo kereŋ ye, in'ni wollyo aa adda kaynaaŋa mazzini, wo đe saŋ maŋ sulđi in di'n wolley kereŋ a đaanadinj. Ankeŋno suuniyadó t'a biite, wo đe saŋ maŋ Raa n'a yi suuney kereŋ aa yoŋ yi ni zuune.

¹³ Wo đe ankeŋ i d'ede sulđi ađo, kane an lekkiyo ki daayum: zaapu k'adde a Isa, zaapu k'elkiso, wo geyyiso. Wo đe ti diine sulđi ađo geŋ, geyyiso t'a jiire.

14

Rootiyto k'ono đonj Raa y'agisa ti orbe t'ono đonj doolo

¹ Injino maŋ ki poone'ŋ, kun deho urzi geyyiso đuwoto. Wo kun deho soŋ sulđi đonj Unde Raa t'eliyo, wo a jiire'ŋ munda ki rootiyto k'ono đonj Raa y'agisa. ² Ki wede orbe t'ono đonj doolo'ŋ, y'orbe a Raa, a đuwoto ye. Ono geŋ wenda soo toŋ umbo a suune itadanj me, wo t'urzi k'Unde Kamileŋ yi d'orbe ono đonj ombide ettiyo ti Raa. ³ Wo đe ki wede i rootiyto ono đonj Raa y'agisa'ŋ, yi rootiyto a đuwoto: y'a-ti'n zaapu a urzi an di

t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa, y'an d'eeliyo kooke wo y'an di'n selliyo. ⁴ Wede y'orbe t'ono don doolo'η, yode batum a t'ihira a urzi zaapu k'addi a Isa me, wo de wede yi rootiyto ono don Raa y'agisa'η, yi noogiyo don pay ogiyso ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa. ⁵ Ki nun man, beehiye ni dehu kune pay kun d'orba t'ono don doolo, wo de ni dehu a jiiire kun di rootite'η ono don Raa y'agisa. Wede yi rootiyto ono don Raa y'agisa'η, yi jiiire wede orbe t'ono don doolo, wo aame ise y'orbe t'ono don doolo man, i dehu wedusu y'a ti'n kime ono gen ti onamgun, kono don pay ogiyso ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa.

⁶ Wo anken zemba ki nun, kun ollo, aakede n'a ette di kune wo n'un d'orba t'ono don doolo man, un ki'n nooge ti munda ye. Ki too man i dehu n'un d'orba ono don un di kize munda wede Raa y'oodibe ita, ise suuniyo, ise ono don Raa y'agisa, ise dooyiso ton man. Para man un ki'n nooge ti munda ye. ⁷ Gen inkinno kay ki suldi k'otoro don aakede siraro ti kundije me. Wo aame kane gen moladan si-siidan ye man, k'a suune mummino, en an baahu siraro wo en an ondige kundije me? ⁸ Wo aame bunno ti mololo'η duwo an k'ollige kereη ye man, wee wee a okkima tuddi k'arka me? ⁹ A kune ton inkinno kay, aame onamgun kun rootiyto kereη ye man, mummino duwo an di suune itadan me? Inkinno man kun orbe a maaye. ¹⁰ Ki kotto adda duniya ette ita k'ono baadan, wo de don tuuku ton an suune onaman onaman. ¹¹ Wo aame wede y'o orbe onami ni ki'n suune ye man, nun a

ɗaana yode aa torgusu, wo yode ton a ɗaana nun aa torgusu. ¹² Geɗ ki kune ton inki. Kun dehu t'addugun pay sulɗi ɗon Unde Raa t'eliyo, wo kun deho sey a ceere sulɗi ɗon a nooge ɗon ogiyso ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa me.

¹³ Kono kamo wede orbe t'ono ɗon dooloŋ i dehu y'a tonde Raa, kono Unde Raa ti di t'ele munda ki kama k'ono geɗo pay. ¹⁴ Aame ni tonɗiyo Raa t'ono ɗon doolo man, o eliyo ono ɗon ni-tonɗiyo geɗ Unde Kamilen, wo ɗe to eedó soodo a elkiso ti ki naabiya ye. ¹⁵ Inki n'aase mummino me? N'a tonde Raa t'ono ɗon ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen, wo son n'a tonde t'eedó soodo a elkiso t'ono ɗon ɗuwo an'ni suune. N'a ôore t'ono ɗon ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen, wo son n'a ôore t'eedó soodo a elkiso t'ono ɗon ɗuwo an'ni suune. ¹⁶ Aame ki rootiyo koduwo a Raa t'ono ɗon ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen ɗanɗal man, mummino wede kino baa y'ollige, y'aane y'a roote «Eyye» a onamá ɗon ki rootiyo koduwo a Raa me? Yi k'aane yi ki roote ye, kono ono ɗon ki rootiyo geɗ yi ki'n suune ye. ¹⁷ Derec, onamá ɗon ki rootiyo koduwo a Raa geɗ kane beehiye baadan, wo ɗe leemadá a ki y' noogiyo ye y'a t'ihira a urzi zaapu k'addi a Isa me.

¹⁸ Nun n'a t'eeese koduwo a Raa kono n'orbe t'ono ɗon doolo baadan i jire kune pay. ¹⁹ Wo ɗe a diine ɗon ogiyso ti suma k'Isa, ni dehu a jire t'eedó soodo a elkiso ni rootite ono paat ɗanɗal ɗon ɗuwo an'ni suune, kono an di'n dooye eego bee min, n'a orba baadan t'ono ɗon doolo ɗuwo

an ki'n suune ye.

²⁰ Zemba ki nuñ, a urzi k'elkiso kun t'ise aa inñi sunñi ye. Eyye, a urzi k'isiyo k'oldfiko kun t'iso aa inñi sunñi, wo de a urzi k'elkiso kun t'iso donj i-dirse. ²¹ Ono en an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, an'de:

«Galmeega Raa y'ede:

A donj k'Izirayel en

n'an rootita t'urzi duwo donj orbe t'ono donj doolo.

N'an rootita ti bize torgagi,

wo n'iza injino tonj, nuñ Raa an ki n' olliga ye*.»

²² Injino manj munda wede Unde Kamilenj t'eliyo k'orbe t'ono donj doolo'ñ, yonj genj munda i-kaza toogo Raa a kane donj i ki ziipe addan a Isa ye, wo a kane donj i ziipe addan a Isa, i ki kaza munda ye. Wo de munda wede Unde Kamilenj t'eliyo ki rootiyto k'ono donj Raa y'agisa'ñ, yonj genj munda i-kaza toogo Raa a kane donj i ziipe addan a Isa, wo a kane donj i ki ziipe addan a Isa ye, i ki kaza munda ye. ²³ Kun ollo, aakede kune donj ogiyso ti suma k'Isa kun t'ugiyee pay kanj soo wo kune pay kun orbe t'ono donj doolo, wo wede i ki ziipe addi a Isa ye, ise wede kino baa yi t'iide diinagun y'illiga manj, ki kotto y'a t'eesee kune donj maadagi. ²⁴ Wo de sonj aakede kune pay kun rootiyto ono donj Raa y'agisa, wo wede i ki ziipe addi a Isa ye, ise wede kino baa yi t'iide diinagun y'illiga manj, onamgun genj a yi seeda wo y'a suune lekkiyadi oldo a daana Raa me. ²⁵ Injino munda wede ombide adda k'addi

* **14:21** 14.21 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 28.11-12.

yi y'udfe kereṅ, y'a t'ottile zumayí a siidfo, y'a t'imme Raa wo y'a t'eese: «Ki kotto Raa yoṅ a diinagun.»

Suldi t'urzizan a diine don ogiyso ti suma k'Isa me

²⁶ Inkino maṅ zemba ki nuṅ, aame kun t'ugiya kaṅ soo maṅ, kun d'isa mummino me? Ti diinagun wede soṅ y'a ambe ôoro, soṅ y'a t'ele dooyiso k'ono Raa, ise y'un kize munda wede Raa y'iidiba ita, wede soṅ y'un d'orba t'ono don doolo, wo soṅ y'un ti'n kime t'ono don kun d'orbe geṅṅo. Pay kun ise geṅ, i dehu a nooge zemba an di t'ihira a urzi zaapu k'addaṅ a Isa. ²⁷ Aame kun dehu kun d'orba t'ono don doolo maṅ, i dehu don sire, baadaṅ don ado a orba me, soṅ k'ita bakadí bakadí, wo i dehu wedusu y'a ti'n kime ono don an orbe geṅ me. ²⁸ Aame wenda ki kama k'ono geṅ umbo maṅ, leema wede orbe a daana don ogiyso ti suma k'Isa geṅ y'anna, y'orbu adda k'addí wo a Raa. ²⁹ Ki kane nebiyagi'ṅ, i dehu a rootite don sire umbo'ṅ don ado, wo don soṅ an d'olliga wo an di wolle. ³⁰ Wo de aame wede doolo ti diinagun y'uune ono don Raa yi-iidiba ita maṅ, i dehu wede i rootiyto geṅ y'a anniga. ³¹ Kune pay kun aane kun di rootite ono don Raa y'agisa me, wo i dehu wede soṅ k'ita bakadí bakadí, kono duwo pay an t'oone dooyiso wo kooke. ³² Kane nebiyagi'ṅ, tuddaṅ an ti seedu wo ono don Raa y'agisa an di'n rootiyo a urzizan. ³³ Ni rootiyo inkino, kono Raa yi ki dehu ye suldi don a urzizan ye me, wo de yoṅ

Raa ki toose. Geŋ aakede doŋ ki Raa pay ogiysito ti suma k'Isa ge d'isiyo.

³⁴ Adda diine doŋ i t'ugiye geŋ, erayi an anna. Kane an k'ede urzi ki rootiyto ye, an ki-kili t'ekki kuuli ye†, geŋ aa an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa. ³⁵ Aame erayi an dehu an di suune ita k'ono doŋ an illiga maŋ, geŋ an tondoy kuulizaŋ a boy, kono sukiyagi erewo t'a t'ooziga t'a rootite adda diine doŋ i t'ugiye ti suma k'Isa me.

³⁶ Kun elkiyo'ŋ ono Raa an iise ki poone ti di kune ko? Wo kun elkiyo'ŋ uune ono Raa kune siggun ko? Aha inŋkino ye! ³⁷ Aame wede y'elkiyo yoŋ nebi, ise y'elkiyo yoŋ i-d'ede munda ti doolo Unde Kamileŋ t'eliyo toŋ maŋ, i dehu y'a suune adda k'addi ono doŋ n'un raaniya enno toŋ, kane suldi doŋ Galmeega yi dehu kun d'ise. ³⁸ Wo de aame ono eŋ wede yi'ni koogire maŋ, yode toŋ Raa y'a yi kiigira kay.

³⁹ Inŋkino maŋ zemba ki nuŋ, kun deho t'addugun pay kun t'iso doŋ rootiyto k'ono doŋ Raa y'agisa. Wo kun an t'eegire ye a doŋ orbe t'ono doŋ doolo me. ⁴⁰ Wo de aame kun t'ugiye maŋ, suldi pay kun ti'n iso a urzizaŋ daa tarkuuse.

15

Baldiya k'Almasi ti diine doŋ unto

¹ Zemba ki nuŋ, anken ni dehu n'un di-doole sey a Rabila Majjaanawa ere n'un gizite te. Tode gette kun illiga wo kun a seedu zakidi eego, ² wo

† **14:34** 14.34 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 11.3; Epez 5.22; 1 Timote 2.12 wo Tit 2.5.

t'urzi tode kun d'utta, aame kun a ziidfa zakidfi a ono d'of n'un gizite maŋ. Wo kun a ki ziidfa ye maŋ, urzi zaapu k'addugun a Isa geŋ ki bita.

³ Munda wede ki poone a jiiire, nuŋ n'unni duuye dooyiso ere nuŋ batum an ni duuye: Almasi y'inda k'oldikadiŋ, geŋ a-t'iide a ono d'of an riije ti kaaga adda mattup ki Raa*. ⁴ Yoŋ an di y'eele adda muuzo, saŋ onniyo sire k'aduwe maŋ Raa y'a ti y' bilde, geŋ a-t'iide a ono d'of an riije ti kaaga adda mattup ki Raa†. ⁵ Aame yi bilde maŋ yi di gize tuddi a Piyer, saŋ a d'of zina d'of koomat makumu sire‡. ⁶ Saŋ y'an di gize tuddi a zemba i ziipe addaŋ a Isa kane meeda paat t'uto, an t'ugiyee ume soo. Doŋ baadaŋ ti diinayan an lekkiyo zeere botto, wo d'of miibi i t'inda me§. ⁷ Saŋ yi di gize tuddi a Zak wo a d'of zindii pay.

⁸ Saŋ k'ita ti kane pay geŋ, a nuŋ Pool toŋ y'o di gize tuddi, nuŋ wede aa an buuye booyiso. ⁹ Derec, ti diine d'of zina k'Isa pay, neŋku a jiiire miŋ nuuno. Nuŋ ni k'iide ye an di'n waake wede zina k'Isa me, kono d'of ki Raa ogiysito ti suma k'Isa ni'ni dibire baadaŋ*. ¹⁰ Wo de ti beeko ere ki Raa, yoŋ y'a n'ize aa kun ni wolleyo enno, wo beeko ere y'o ele gette a ki t'iiziga ki bita ye. Wo

* **15:3** 15.3 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.5-12. † **15:4** 15.4 Kun wollo adda mattup ki Soom 16.10 wo Oze 6.2. ‡ **15:5** 15.5 Kun wollo adda mattup ki Lik 24.34; 24.36; Matiye 28.16-17; Markus 16.14 wo Zaŋ 20.19. § **15:6** 15.6 Doŋ baadaŋ ti diinayan an lekkiyo zeere botto, wo d'of miibi i t'inda me: I-kaza t'ume Pool yi raaniya mattup ettiyo. * **15:9** 15.9 Kun wollo adda mattup ki Naabo d'of zina 8.3; 9.3-6.

de n'a niibe n'a jiire kane don zina k'Isa pay. Naabo gette n'ize ti toogadó ye, wo de n'ize ti beeko Raa ere a eedó. ¹¹ In'kino man ise nuuno ise don zina k'Isa ongon, genno ono don kaye ay kazita, wo a kane genno kun d'umbe me.

Baldiya ki don i t'inda

¹² Kaye ay kazita Almasi, yon Raa yi ti y' bilde ti diine don unto, wo de mummino don ongo ti diinagun an di rootiyo don i t'inda baldiyadan umbo me? ¹³ Aame don i t'inda baldiyadan umbo man, Almasi ton Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me. ¹⁴ Wo aame Almasi Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me man, ono don ay kazita en ki bita, wo kune ton kun ziipe addugun ki bita. ¹⁵ Wo aame don i t'inda Raa yi ki ti'n balda ye'n derec man, gen i-kaza Almasi Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me. De in'kino man kaye don i kazita ono Raa en ay kazita butte, wo kaye ono don ay gizite a duwo, Almasi yi bilde ti diine don unto ton butte. ¹⁶ Aame don i t'inda Raa yi ki ti'n balda ye man, gen i-kaza Almasi ton Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me. ¹⁷ Wo aame Almasi ti diine don unto Raa yi ki ti y' bilde ye man, gen kun ziipe addugun a Isa ki bita, wo kun lekkiyo daayum adda k'oldiko botto. ¹⁸ In'kino kane don i ziipe addan a Almasi wo i t'inda'n, an digge. ¹⁹ Aame kine in ziipe elkisadin a Almasi kono y'in di'n nooge a lekkiyadin ere a duniya ettiyo danjal man, gen kine lekkiyadin sommagi i jiire don pay.

20 Wo de ki kotto man, Almasi Raa yi ti y' bilde ti diine don unto me. Yon wede ki poone Raa yi ti y' bilde ti diine don unto, kono in di kize don doolo i t'inda'n Raa y'an ti'n balda kay. 21 Derec, in suune unto ti t'iido duniya t'urzi wedusu, gen injkino baldiya ki don i t'inda ton t'iido t'urzi wedusu. 22 Kine duwo pay in t'unto, kono in udfo t'urzi mugiyin Adum†. Gen injkino kay, don i lekkiyo kettiyo kan soo t'Almasi, Raa y'a ti'n balda‡. 23 Wo de Almasi t'onniyo baldiyadi yon Raa yi ti y' bilde ki poone. Wo kane don ki yode Almasi ton t'onniyo baldiyadan, kane ton Raa y'a ti'n balda a onniyo ere Almasi yi kimo gette. 24 Aame gen kane don pay an d'ede urzi ki dokkiyo, don pay an d'ede toogo, wo don pay an d'ede moziko gen, Almasi y'an ti latta, wo san yi di t'ela moziko a Meegi Raa. Gen injkino duniya t'a danga. 25 Derec, i dehu Almasi y'a oomi moziko bini onniyo ere Raa yi di'n isa don k'aduzi aa munda ki bita ti dandi zonɔɔŋ. 26 Adu wede k'ita Raa y'a yi t'ida, tod'te unto. 27 Ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Raa y'a ti y' ziipe goole t'ekki suldi pay*.» Wo de a ume wede an'de «t'ekki suldi pay» gen, kun suuno Raa adda suldi genno ye, kono yode i-ele suldi pay a Almasi me. 28 Aame Raa yi ti y' ziipa Almasi t'ekki suldi pay man, yode Almasi batum yi-d'ottila a Meegi Raa. Injkino man Raa siidi a

† 15:22 15.22 Kun wollo adda mattup ki Zenez 3.17-19. ‡ 15:22 15.22 Kun wollo adda mattup ki Roman 5.12-21. § 15:25 15.25 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. * 15:27 15.27 Kun wollo adda mattup ki Soom 8.7.

ooma moziko t'ekki suldi pay me.

²⁹ Ankenj kun elko a kane donj i suyyiso batem, ti suma ki donj i t'inda. An elkiyo an t'oona moo me? Aame ki kotto donj i t'inda Raa y'an ki ti'n balda ye manj, ki moo me an suyyiso batem a suma kane me? ³⁰ Wo ki moo me kaye batum, daayum ay lekkiyo lekkiyo ere aa a biza zire te?

³¹ Zemba ki nunj, derec nunj onniyo ti onniyo n'ambu puuzadó, wo ki kotto, kono kune genj nunj ulbo unse kono kun lekkiyo kettiyo kanj soo ti Galmeeginj Isa Almasi. ³² A geeger k'Epez, donj baadan an o-di t'iiziga nunj n'a niikiwe tuddó aa ni deyyiso ti seydi balda. Aame n'ize injkino a urzi lekkiyo ere a duniya danjal manj, a nunj daakatú moo me? Aame donj i t'inda Raa y'an ki ti'n balda ye manj, kine in iso aakede donj ongo an rootiyo, an'de: «In oomo, in oobo, kono soggo in ti t'inda†.»

³³ Kune'nj wenda soo tonj y'oola elkisadí ti ti y' dagga ye. Kun suuno ono donj ongo an rootiyo, an'de: «Wede i sooru ti wede k'oogire genj, yode tonj wede k'oogire kay.» ³⁴ Elkisagunj ere oldo kun t'oolo, kun ti kami k'urzi wede derec, wo kun ise oldfiko ye. Derec, donj ongo ti diinagunj Raa an ki y' suune ye botto, wo ni rootiyo injkino sukuyagi a kune.

Tudde ki donj Raa yi ti'n balda

³⁵ Wo de wenda y'a tonde, y'a t'eese: «Donj i t'inda an di balda kanj mummino me, wo ti tudde ere tuuku te?» ³⁶ Kee wede elkisadá umbo! Buzu wede ki korso'nj i-ti ruumiyo dfoo minj, i t'adfiya

† 15:32 15.32 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 22.13.

i-lekkiyo zeere kollo. ³⁷ Aame ki korso geŋ ki ki korso koyile ye a t'adfa me, ki korso inŋi, ise mudu ise moo toŋ maŋ. ³⁸ Aame ki ti giira maŋ, Raa yi-d'eliyo tudde i-t'adfiya soole aa yi dehu, maŋ a buzu tuuku toŋ yi-d'eliyo koyilayi koyilayi.

³⁹ Suldi doŋ pay i puukiyo'ŋ, wede soŋ tuddi sittu sittu. Tudde ki duwo sittu, ki seydi sittu, ki embi sittu, wo ki puuni toŋ sittu. ⁴⁰ I d'ede tudde ki suldi doŋ a kandaane, wo tudde ki suldi doŋ a siido. Wo suldi doŋ a kandaane geŋ, majjaanika ki tuddan sittu ti doŋ a siido me. ⁴¹ Majjaanika peedo sittu, majjaanika tere sittu, majjaanika moldali sittu, ise moldali ti tuddan toŋ majjaanikadan sittu sittu.

⁴² Geŋ aasa inŋino kay, baldiya ki doŋ i t'inda me. Tudde ere in t'ottibe a siido tod'te i-ti ruumiyo, wo tudde ere i-balda tod'te i ki ruumiyo ye. ⁴³ Tudde ere in t'ottibe a siido tod'te ki bita, wo de aame Raa yi ti balda geŋ, t'a t'isa majjaanawa. Tudde ere in t'ottibe a siido tod'te toogatú umbo, wo de aame Raa yi ti balda geŋ, ti-t'oono toogo baadan ⁴⁴ Tudde ere in t'ottibe a siido tod'tin tudde ere in di lekkiyo duniya danjal, wo de aame Raa yi ti balda geŋ, t'a lekka ti toogo k'Unde Kamilen. Inŋino maŋ i d'ede tudde ere in di lekkiyo a duniya danjal, wo i d'ede soŋ tudde ere in di lekka ti toogo k'Unde Kamilen. ⁴⁵ Ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wedusu wede ki poone, yoŋ wede tudde sundi Adum, Raa yi-d'ele puukiyo‡.»

‡ 15:45 15.45 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7.

Wo ɗe Adum wede k'ita, yoŋ Unde y'an d'eliyo lekkiyo a ɗuwo. ⁴⁶ Iido ki poone'ŋ tudde ere i ki lekkiyo ti toogo k'Unde Kamilen̄ ye, iido'ŋ tudde ere ki lekkiyo a duniya ɗaŋŋal, wo saŋ tudde ere i lekkiyo ti toogo k'Unde Kamilen̄ t'a iido k'ita. ⁴⁷ Wedusu wede ki poone yoŋ ki siido, Raa yi y'iibida ti odde siido§. Wo ɗe wedusu wede ki sirwe yoŋ y'iido ti kandaane. ⁴⁸ Duwo ɗoŋ pay a siido eŋ, an deeyiso Adum kono yoŋ Raa yi y'iibida ki odde siido. Wo kane ɗoŋ pay a kandaane geŋ, an deeyiso Almasi kono yoŋ y'iido ti kandaane.

⁴⁹ Wo aŋken̄no kine in deeyiso wedusu wede Raa y'iibida ti odde siido, geŋ saŋ in̄kino kay in deeya wedusu wede iido ti kandaane. ⁵⁰ Kun ollo zamba ki nuŋ, eŋno munda wede ni rootiyo me: Wedusu ti tuddi ere ette, yi ki t'ette ye adda Moziko Raa te, wo tudde ere a-ruuma gette, tudde ere i ki ruumiyo ye, ti ki ti t'ooney ye.

⁵¹ Aŋkeŋ kun ollo, n'un t'oodo ita a munda wede ombide ki Raa: Kine in ki ti t'inda pay ye, wo ɗe pay tuddin̄ Raa y'a ti-kima. ⁵² Eyye, parre wede ki ɗaŋgu y'a ôola, wo aame y'iila maŋ, a kaamiki aa wedusu y'igge edayi ribin̄ geŋ, kane ɗoŋ i t'inda Raa y'a ti'n balda ti tudde ere i ki ruumiyo ye, wo pay kine ɗoŋ zeere tuddin̄ Raa y'a ti-kima*. ⁵³ In̄kino maŋ tuddin̄ ere a-ruuma ette, i dehu t'a-t'osse tudde ere i ki ruumiyo ye t'eego, wo tuddin̄ ere k'unto ette, i dehu t'a-t'osse tudde ere i k'unto ye t'eego.

§ 15:47 15.47 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7. * 15:52 15.52 Kun wollo adda mattup ki 1 Tessaloni 4.15-17.

⁵⁴ Aame tuddiŋ ere a-ruuma ette ti t'ussa tudde ere i ki ruumiyo ye, wo tuddiŋ ere a t'inda ette ti t'ussa tudde ere i k'unto ye maŋ, geŋ a-t'etta a ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Unto umbo baa, Raa yi ti jiiire†.» ⁵⁵ Wo soŋ an riije, an'de: «Koŋ unto no, toogadí ere mi ceeriyo too te? Koŋ unto no, arkuzí wede mi tôwwo duwo too me‡?» ⁵⁶ Kine in suune arku wede unto ti-tôwwo duwo'ŋ, oldiko, wo oldiko t'ooniyo toogo t'urzi k'oogoro Muusa.

⁵⁷ Ankeŋ in rooto koduwo a Raa, kono kine in jiiire t'urzi Galmeegiŋ Isa Almasi. ⁵⁸ Inkiŋo maŋ zamba ki nuŋ kune doŋ ki geyyiso, kun a soodo zakidí, munda y'un ti'n lekidá ye a urzi zaapu k'adduguŋ a Isa me, wo a urzi naabo Galmeega'ŋ un d'odo ki daana. Kun suune oodibe yeebaguŋ a urzi Galmeega, ti ki t'ingila ki bita ye.

16

Tussiyo a doŋ ogiyo ti suma k'Isa a Zeruzalem

¹ A urzi tussiyo ere kun di nooge doŋ ki Raa a geeger Zeruzalem geŋ*, ni dehu n'un di roote'ŋ, kune toŋ kun daano urzi wede n'an ruute a doŋ ogiysito ti suma k'Isa a siido Galat an isiyo. ² Ki naabo tussiyo gette kun della aaniyadó do ye, wo daayum a onniyo dumas maŋ, wede tuuku ti diinaguŋ soŋkadí y'uune adda suuk, yi d'adfo a toogadí y'a-zaapo zaapo. ³ Aame n'iiney di kune maŋ, doŋ kun biire n'an di'n t'igibey ki

† **15:54** 15.54 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 25.8. ‡ **15:55** 15.55 Kun wollo adda mattup ki Oze 13.14. * **16:1** 16.1 Kun wollo adda mattup ki Romeŋ 15.25-26.

Zeruzalem ti mattupiyagi a beezan i-kaza kane a urzi Raazan, an an d'ettey ti munda wede kun tusse me. ⁴ Aame i dehu nun batum ton n'a ette kay man, ay t'ettey kan soo.

Pool yi dehu yi torguwa

⁵ Inkiyo man ni-t'adfa ti siido Maseduwan doo min, n'a ettey di kune kollo, kono ni dihe ni-t'adfa'n ti siido gettiyo†. ⁶ Aame n'iiney di kune man, ni d'isey onniyto miibi, wo ni wulley muno man, ume reele‡ n'a y'oodibey di kune. Inkiyo man kun o t'eley munda n'a seedey urzizo.

⁷ A ettiyado ere ette, ni ki dehu n'a k'engiley kan ohire ye. Aame Galmeega yi dehu man, n'elkiyo ni-lekkey onniyto miibi di kune, san n'a engiley kollo. ⁸ Wo ankenno n'a lekke a geeger k'Epez poone bini tarnaape ki Pantekot, ⁹ kono Galmeega y'o t'ihina urzi goole k'isiyo naabo ere ti daakatú, ise don k'olmidayo baadan ton man§.

¹⁰ Aame Timote y'iiney di kune man, kun iso t'urzi tuuku ton y'a lekke daa k'orgiso a diinagan me, kono yon yi naabiya ki Galmeega aa nuuno kay. ¹¹ Inkiyo man wenda soo ton ti diinagan yi y' kiigira ye. Wo de kun a yi noogo ti munda y'a-kimo ti toose k'ume nun me, ay yi delliso ti zamba y'ay di'n t'oon.

¹² A urzi leemadin Apolos*, nun tan baadan ni-

† **16:5** 16.5 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 19.21.

‡ **16:6** 16.6 Ume reele: Di kine gergagi iise ti tere k'aydu bini tere sara, wo de a siido Korent tedfari don gen kane oone ki torguwo ti tooko me, kono reele, maaye ti mizzi baadan. § **16:9**

16.9 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 19.8-10. * **16:12**

16.12 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 18.24.

d'eele kooke y'a ette di kune ti zemba, wo dfe yon y'ede, ankenno yi k'aane yi k'ette ye, san yi uuna urzi y'a etta kollo.

Toose ti ono don ki dangu

¹³ Kun lekko zeere, kun soodo zakidi a urzi zaapu k'addugun a Isa, kun orgide ye, kun ohor toogo. ¹⁴ Suldi don pay kun ise, kun iso ti geyyiso.

¹⁵ Kune kun suune a siido k'Akayi, Stepanas ti don boozí kane'η don ki poone i ziipe addan a Isa, wo an d'ele tuddan ki naabo kono an di nooge don ki Raa. Inkinno man zemba ki nun, n'un di rooto, enno munda wede kun d'ise me: ¹⁶ Duwo don i naabiya inkinno gen, kun ollo onaman, wo son a wede tuuku yi naabiya wo y'oodibe yeebadi aa kane gen me.

¹⁷ Nun ulbo unse a aaniya zembagun don Stepanas, Portunatus wo Akaykus gen me. Para man nun mosogo kune, wo aame an iina gen, an o-t'iide mosigado ere a tukki kune te. ¹⁸ A aaniya kane gen, nun addo a t'udige, wo kune ton addugun i t'udige. Kun suuno don inkinno gen, kun ni soodo bey sire.

¹⁹ Don ogiysito ti suma k'Isa a siido k'Aazi an un t'ize toose. Akilas ti Pirisil† wo ti don ogiysito ti suma k'Isa, ogiysito di kane ton, an un t'ize toose baadan ti suma Galmeega. ²⁰ Zemba pay don a enno an un t'ize toose. Kun t'eesito tuddugun kan bey sire sire aakede zemba.

²¹ Ono don ki toose en i raaniya nun Pool ti beezó. ²² Aame wede yi ki giyya Galmeega ye

† **16:19** 16.19 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 18.2.

maɲ, geɲ duudɔyo Raa t'a koonaa eedí. Galmeega,
k'edi! ²³ Geɲ beeko ki Galmeega Isa ti koonaa
eggun. ²⁴ Nun n'unni giyye pay kono kine in
lekkiyo pay kettiyo kaɲ soo t'Isa Almasi.

**Mattup ki Taasuwa ere Aware
Mukulu: Mattup ki Taasuwa ere Aware (New
Testament)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mukulu)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

523c1c0a-f8ac-5d2f-aebe-7063b0de6b23